

“ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ”

του

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΠΙΛΛΟΡΑ

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στο Διεθνές και
Ευρωπαϊκό Οικονομικό Δίκαιο (LLM)**

Πανεπιστήμιο Νεάπολης Πάφου

Πάφος, Κύπρος

2015

Υποβληθείσα στη Σχολή Νομικής

σε μερική εκπλήρωση

των απαιτήσεων για την απόκτηση

του Πτυχίου

LLM

“ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ”

Διπλωματική Εργασία

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στο Διεθνές και
Ευρωπαϊκό Οικονομικό Δίκαιο (LLM)**

Επιβλέπων Καθηγητής

Κων. Γ.Ε. Αθανασόπουλος

Κοσμήτορας/Διευθυντής Προγράμματος

Καθηγητής Αντώνης Μανιτάκης

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας, που πραγματοποιείται στα πλαίσια εκπόνησης πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Διεθνές και Ευρωπαϊκό Οικονομικό Δίκαιο του Πανεπιστημίου Νεάπολης Πάφου, είναι τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εισαγάγει ένα μοναδικό θεσμικό σύστημα το οποίο λειτουργεί ως ακρογωνιαίος λίθος του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Όλα όσα επηρεάζουν τους πολίτες της Ένωσης διέπονται από Νόμους οι οποίοι θεσπίζονται από τα Θεσμικά Όργανα της ΕΕ. Πολλοί πολίτες της Ένωσης γνωρίζουν μόνο ονομαστικά κάποια από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ χωρίς να γνωρίζουν τις αρμοδιότητες και τον ρόλο που διαδραματίζει το καθένα στην εύρυθμη λειτουργία του οικοδομήματος της ΕΕ.

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να γνωρίσουμε τα κυριότερα θεσμικά όργανα της ΕΕ και να κατανοήσουμε τον τρόπο λειτουργίας τους, τον τρόπο λήψης αποφάσεων, τις αρμοδιότητες τους αλλά και την σημασία του καθενός ξεχωριστά. Επιπλέον, μέσα από την εργασία αυτή θα γίνει προσπάθεια ο αναγνώστης να κατανοήσει το πως τα όργανα αυτά επηρεάζουν ουσιαστικά τη καθημερινή ζωή του ιδίου και γενικά του Ευρωπαίου Πολίτη.

ABSTRACT

The subject which this work and project is dealing has been carried out for the purpose of the Department of International and European Economic Law, University of Neapolis Paphos is the presentation and analysis of the European Union institutions and bodies. The European Union has introduced a unique institutional system which functions as a cornerstone of European integration. The fact is that almost everything that affects the daily activities of European citizens are governed by laws. All these laws are adopted by the European institutions and cover all EU Member States. Many citizens of the Union only nominally aware of some of the EU institutions without being aware of the responsibilities and the role played by each in the proper functioning of the EU integration.

The purpose of this paper is to know the main EU institutions and to understand how they work, how decision-making are taken, their responsibilities and the importance of each one separately. Furthermore, through this work will attempt the reader to understand how these bodies actually affect the lives of himself and in general the European citizen.

Εικόνα 1: Σημαία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1: Σημαία της Ευρωπαϊκής Ένωσης	4
Εικόνα 2: Ιστορία διεύρυνσης της ΕΕ.....	10
Εικόνα 3: Το κτήριο του Συμβουλίου της ΕΕ	21
Εικόνα 4: Η αίθουσα συνεδριάσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	27
Εικόνα 5: Αίθουσα συνεδριάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου	31
Εικόνα 6: Το κτήριο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	41
Εικόνα 7: Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	50
Εικόνα 8: Το κτήριο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας	54
Εικόνα 9: Λογότυπο του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου	59
Εικόνα 10: Ο χάρτης της ΕΕ	66

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή.....	9
Κεφάλαιο 1: Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	11
1.1. Εισαγωγή.....	11
1.2. Σύνθεση - Έδρα	11
1.3. Προεδρία Συμβουλίου.....	12
1.4. Γενική Γραμματεία.....	13
1.5. Επιτροπές Μονίμων Αντιπροσώπων (EMA-Coreper)	14
1.6. Συνθέσεις Συμβουλίου	14
1.7. Αρμοδιότητες	15
1.8. Τρόπος Λήψης Αποφάσεων	17
1.8.1. Ειδική ψηφοφορία.....	18
1.8.2. Ομοφωνία	20
1.8.3. Απλή πλειοψηφία	21
Κεφάλαιο 2: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.....	22
2.1. Ιστορία Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.....	22
2.2. Έδρα και Σύνθεση.....	22
2.3. Οργάνωση και Λειτουργία	23
2.4. Στόχος και Αποστολή	24
2.5. Αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	26
Κεφάλαιο 3: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο	28
3.1. Ιστορία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου	28
3.2. Αρμοδιότητες Προέδρου του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου	28
3.3. Οργάνωση και λειτουργία	29
3.4. Τρόπος λήψης αποφάσεων.....	29
3.5. Αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου	30
3.6. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Ευρωπαϊκό Νόμισμα	31

Κεφάλαιο 4: Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	32
4.1.Εισαγωγή	32
4.2.Σύνθεση Ευρωπαϊκής Επιτροπής	32
4.3.Εκλογή Προέδρου	33
4.4.Υπάλληλοι Ευρωπαϊκής Επιτροπής	34
4.5.Συλλογικότητα των αποφάσεων.....	34
4.6.Αρμοδιότητα Επιτροπής.....	35
4.6.1. Υποβολή νομοθετικών προτάσεων	36
4.6.2.Διαχειρίζεται και υλοποιεί πολιτικές και προϋπολογισμό της Ένωσης	37
4.6.3. Επιβάλλει το Ευρωπαϊκό Δίκαιο	37
4.6.4. Εκπροσώπηση της ΕΕ στην διεθνή σκηνή	38
4.7. Πως λειτουργεί η Επιτροπή.....	38
4.8. Εκτελεστική εξουσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.....	39
4.9. Η νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή.....	40
4.10. Επίλογος	40
Κεφάλαιο 5: Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	42
5.1.Ιστορία και σύνθεση.....	42
5.2.Αποστολή του ΔΕΕ	42
5.2.1. Δικαστήριο	43
5.2.2. Γενικό Δικαστήριο	44
5.2.3. Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης.....	45
5.3. Τρόπος λειτουργίας - κανόνες διαδικασίας.....	46
5.4. Διαδικασία υποβολής προσφυγής	47
5.5. Αρμοδιότητες του Δικαστηρίου της ΕΕ	48
Κεφάλαιο 6: Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα	51
6.1. Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κεντρική Τράπεζα	51
6.2.Δομή - Λειτουργία	51

6.3.Αρμοδιότητες	52
6.4.Βασικά όργανα της ΕΚΤ.....	53
6.4.1. Διοικητικό Συμβούλιο.....	53
6.4.2. Εκτελεστική Επιτροπή	53
6.4.3. Γενικό Συμβούλιο	53
Κεφάλαιο 7: Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο	55
7.1.Ίδρυση και ο ρόλος του.....	55
7.2.Σύνθεση - Οργάνωση	55
7.3.Πρόεδρος Ελεγκτικού Συνεδρίου.....	57
7.4.Αρμοδιότητες	58
Κεφάλαιο 8: Συμβουλευτικά όργανα Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	60
8.1.Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.....	60
8.2.Επιτροπή των περιφερειών	61
8.3. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων	62
8.4. Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης.....	63
8.5. Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων	64
Επίλογος.....	65
Βιβλιογραφία.....	67

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η πολιτική και οικονομική ένωση των 28 κρατών μελών της η οποία λειτουργεί με βάσει τις Συνθήκες της ΕΕ οι οποίες αναβαθμίζονται συνεχώς. Η ιδέα για δημιουργία της Ένωσης εμφανίστηκε αρχικά μετά το τέλος του 2^{ου} παγκοσμίου πολέμου οι συνέπειες του οποίου επανέφεραν στο προσκήνιο την αναγκαιότητα ειρηνικής συμβίωσης και συνεργασίας μεταξύ των κρατών. Η πρώτη ένωση των ευρωπαϊκών χωρών έγινε πραγματικότητα με την δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) στις 18 Απριλίου του 1951 και σε αυτή μετείχαν η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία και χώρες του Μπενελούξ (BENELUX) δηλαδή το Βέλγιο, η Ολλανδία και το Λουξεμβούργο. Η ΕΚΑΧ έγινε πράξη με την Συνθήκη της Ρώμης λίγο αργότερα ενώ η σημερινή μορφή της ΕΕ στηρίζεται στην νεότερη Συνθήκη, αυτή της Λισαβόνας το 2009.

Ο άνθρωπος που οραματίστηκε μία Ευρώπη χωρίς σύνορα ήταν ο Γάλλος οικονομολόγος Ζακ Μονέ ο οποίος μέσα από τις ιδέες του οι οποίες έγιναν πράξη βοήθησε την Ευρώπη να ορθοποδήσει και να ξεπεράσει τα πολλά προβλήματα της φθάνοντας μάλιστα σε σημείο να ανταγωνίζεται σε πολλούς τομείς τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

Αρχικά η ένωση μεταξύ των χωρών της γηραιάς ηπείρου είχε σκοπό την οικονομική ένωση. Στην συνέχεια μετεξελίχθηκε σε ένα τεράστιο οργανισμό που δραστηριοποιείται σε αρκετούς τομείς, από την αναπτυξιακή βοήθεια μέχρι και το περιβάλλον. Η εξέλιξη αυτή αντικατοπτρίζεται από την μετονομασία που έγινε το 1993 από Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα σε Ευρωπαϊκή Ένωση. Πέραν του μισού αιώνα, η Ευρωπαϊκή Ένωση διασφαλίζει την ειρήνη στην περιοχή, παράγει ευημερία και σταθερότητα συμβάλλοντας έτσι στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των πολιτών της Ευρώπης ενώ έχει θεσπίσει και το ευρώ ως ενιαίο νόμισμα των χωρών της ΕΕ.

Ανάμεσα στους κύριους στόχους της ΕΕ είναι η προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχοντας ως θεμελιώδεις αξίες την ελευθερία, την δημοκρατία, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, το κράτος δικαίου και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι αξίες αυτές έχουν περιληφθεί με την Συνθήκη της Λισαβόνας στον Χάρτη Δικαιωμάτων της ΕΕ.

Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ αποτελούν τους πρωταγωνιστές στο οικοδόμημα που ονομάζεται Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα θεσμικά όργανα είναι ο θεμελιώδης λίθος της ΕΕ στον οποίο στηρίζεται όλο το οικοδόμημα. Γενικά, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ λαμβάνουν όλες τις σημαντικές αποφάσεις εντός της ΕΕ για όλα τα ζητήματα που την απασχολούν. Οι αποφάσεις των θεσμικών οργάνων δεσμεύουν κατά κανόνα τα κράτη μέλη και τους πολίτες έστω και αν κάποιοι από αυτούς δεν συμφωνούν με τις αποφάσεις αυτές. Συνεπώς, αποκτά τεράστια σημασία η συμμετοχή των κρατών μελών στην διαδικασία λήψη αποφάσεων μέσω των θεσμικών οργάνων, με γνώμονα πάντοτε το εθνικό συμφέρον εντασσόμενο στο κοινοτικό πλαίσιο.

Γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό για ένα πολίτη της ΕΕ να γνωρίζει τα κύρια χαρακτηριστικά των θεσμικών οργάνων αφού επηρεάζουν τον κάθε ένα από εμάς ως Ευρωπαίοι πολίτες. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ που ασκούν νομοθετική και εκτελεστική εξουσία είναι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο της ΕΕ και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, τα οποία θα αναλυθούν στα κεφάλαια 1-4. Στην συνέχεια, τα κεφάλαια 5-8 θα ασχοληθούν με την ανάλυση των τριών υπόλοιπων θεσμικών οργάνων της ΕΕ που είναι το Δικαστήριο, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Ελεγκτικό Συνέδριο. Τέλος, στο 8^ο κεφάλαιο της εργασίας θα παρουσιαστούν τα κυριότερα συμβουλευτικά όργανα της ΕΕ.

Έτος	Ιστορία της Διεύρυνσης	Σύνολο
1952/1958	 Βέλγιο Γερμανία ¹ Γαλλία Ιταλία Λουξεμβούργο Ολλανδία	6
1973 ²	 Δανία ³ Ιρλανδία Ηνωμένο Βασίλειο	9
1981	 Ελλάδα	10
1986	 Ισπανία Πορτογαλία	12
1995 ²	 Αυστρία Φινλανδία Σουηδία	15
2004	 Τσεχία Εσθονία Κύπρος Λετονία Λιθουανία Ουγγαρία Μάλτα Πολωνία Σλοβενία Σλοβακία	25
2007	 Βουλγαρία Ρουμανία	27
2013	 Κροατία	28

Εικόνα 2: Ιστορία της Διεύρυνσης της ΕΕ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.1. Εισαγωγή

Το Συμβούλιο είναι το δεύτερο στη τάξη θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αυτοχρίεται μετά την συνθήκη του Μάαστριχτ «Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης» με στόχο να υπογραμμίσει τον πολιτικά βαρύνοντα ρόλο του σε ολόκληρο το θεσμικό πλαίσιο της ΕΕ πράγμα που δεν ήταν δυνατόν για την Επιτροπή λόγω του περιορισμένου ρόλου της στο ενωσιακό σκέλος¹. Το Συμβούλιο της ΕΕ είναι γνωστό και ως «Συμβούλιο Υπουργών» ή απλά «Συμβούλιο» και αποτελεί το πολιτικό θεσμικό όργανο της ΕΕ που απαρτίζεται από τους υπουργούς των κρατών μελών της Ένωσης².

1.2. Σύνθεση - Έδρα

Στο Συμβούλιο συμμετέχουν οι αρμόδιοι υπουργοί των κρατών μελών αναλόγως με το θέμα της εκάστοτε ατζέντας. Ο συμμετέχων υπουργός αντιπροσωπεύει την χώρα του ασκώντας και το δικαίωμα ψήφου³. Έτσι, η βούληση των κρατών μελών εκφράζεται ισότιμα αφού εκπροσωπούνται από ένα άτομο. Σε περίπτωση που μετέχουν περισσότεροι, για οποιοδήποτε λόγο, μόνο ο ένας έχει δικαίωμα ψήφου.

Χρέη Προέδρου του Συμβουλίου εκτελεί ο υπουργός του κράτους μέλους του οποίου η χώρα του βρίσκεται στην Προεδρία της ΕΕ το αντίστοιχο εξάμηνο. Την περίοδο αυτή στην Προεδρία βρίσκεται η Λετονία. Σε κάποιες περιπτώσεις το Συμβούλιο

¹ Σκανδάμης, Ν. (2003). Ευρωπαϊκό Δίκαιο. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 51

² Τζέμος, Γ. (2009). Οι Πολιτικοί Θεσμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Συνθήκη της Λισαβόνας. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 76

³ Μούσης, Ν. (2013). Ευρωπαϊκή Ένωση (14η Έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, σελ. 52

αποτελείται από τους Προέδρους ή Πρωθυπουργούς των κρατών μελών και αυτό συμβαίνει όταν το Συμβούλιο συνέρχεται σε επίπεδο Αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων για να λάβει απόφαση σχετικά με ποια κράτη πληρούν τις προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του κοινού νομίσματος.

Η έδρα του Συμβουλίου βρίσκεται στις Βρυξέλλες όπου γίνονται και οι συνεδριάσεις εκτός από τους μήνες Απρίλιο, Ιούνιο και Οκτώβριο όπου γίνονται στο Λουξεμβούργο. Οι επίσημες γλώσσες των συνεδριάσεων είναι η Αγγλική, Γαλλική και Γερμανική. Οι συνεδριάσεις συγκαλούνται από τον Πρόεδρο του συμβουλίου ή μετά από αίτηση μέλους του ή της Επιτροπής⁴.

1.3. Προεδρία Συμβουλίου

Πλην του Συμβουλίου των Υπουργών Εξωτερικών όπου διαθέτει μόνιμο πρόεδρο, τον ύπατο Εκπρόσωπο για την εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας της ΕΕ, στις υπόλοιπες συσκέψεις του Συμβουλίου προεδρεύει ο αρμόδιος υπουργός της χώρας που ασκεί την εκ περιτροπής προεδρία της ΕΕ.

Στόχος της Προεδρίας του Συμβουλίου είναι η εφαρμογή των κανονισμών ενώ μεριμνά για την ορθή διεξαγωγή των συζητήσεων. Έχει την εξουσία να λαμβάνει κάθε σκόπιμο μέτρο για την αξιοποίηση του χρόνου των συνεδριάσεων. Έχει την δυνατότητα να καθορίσει τη σειρά και την διάρκεια εξέτασης των θεμάτων συζήτησης. Επίσης οργανώνει τον χρόνο συζήτησης περιορίζοντας όπου χρειάζεται

⁴ Γεωργακόπουλος, Θ. (1995). Η Ευρωπαϊκή Ένωση: Θεσμοί και Πολιτικές. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλης, σελ.44

τον χρόνο ομιλίας συμμετεχόντων, ορίζει την σειρά ομιλίας και να περιορίζει την εξέταση ενός συγκεκριμένου σημείου.

Επιπρόσθετη εξουσία της Προεδρίας του Συμβουλίου αποτελεί η δυνατότητα διοργάνωσης άτυπων συνόδων του Συμβουλίου που σκοπό έχουν να ανταλλάγουν απόψεις με την μεγαλύτερη δυνατή ελευθερία και να υπάρξει κοινός προβληματισμός. Αποφάσεις που τυχόν να εξαχθούν από τέτοιες συνόδους θα πρέπει να επιβεβαιωθούν από επίσημη σύνοδο.⁵

1.4. Γενική Γραμματεία

Η Προεδρία επικουρείται από την Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου (ΓΓΣ) η οποία έχει την ευθύνη παροχής υποστήριξης στο Συμβούλιο της ΕΕ καθώς και στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Τα βασικά καθήκοντα του είναι να παρέχει συμβουλές και να βοηθά στον συντονισμό των εργασιών του Συμβουλίου, να υποστηρίζει την προεδρία του Συμβουλίου στις διαπραγματεύσεις με άλλα θεσμικά όργανα ή/και εντός του Συμβουλίου, να αναλαμβάνει την πρακτική οργάνωση των συνεδριάσεων οργανώνοντας τις αίθουσες συνεδριάσεων και παρέχοντας παραγωγή και μετάφραση εγγράφων. Επίσης ασχολείται και με την εκπόνηση σχεδίων ημερήσιων διατάξεων, σημειωμάτων και εκθέσεων.

Επιπλέον, η Νομική Υπηρεσία της ΓΓΣ παρέχει γνωμοδοτήσεις στο Συμβούλιο και στις επιτροπές του προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι πράξεις του Συμβουλίου είναι νόμιμες και ορθά διατυπωμένες. Εκπροσωπεί επίσης το Συμβούλιο σε δικαστικές

⁵ CY2012.eu (2012). Τι είναι η Προεδρία της ΕΕ; <http://www.cy2012.eu/el/menu/the-presidency-eu>

διαδικασίες ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, του Γενικού Δικαστηρίου και του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης⁶.

1.5. Επιτροπής Μονίμων Αντιπροσώπων (EMA — Coreper)

Κάθε κράτος μέλος της ΕΕ διαθέτει στις Βρυξέλλες μια μόνιμη ομάδα, «αντιπροσωπεία», η οποία έχει ως σκοπό την υπεράσπιση των εθνικών συμφερόντων σε επίπεδο ΕΕ. Ο επικεφαλής της κάθε αντιπροσωπείας είναι ουσιαστικά ο πρέσβης της χώρας του στην ΕΕ. Οι πρέσβεις αυτοί είναι γνωστοί και ως «μόνιμοι αντιπρόσωποι» και συνεδριάζουν κάθε εβδομάδα στο πλαίσιο της Επιτροπής Μονίμων Αντιπροσώπων (EMA — Coreper). Η επιτροπή αυτή έχει ως ρόλο την προετοιμασία των εργασιών του Συμβουλίου σε όλους τους τομείς πλην του μεγαλύτερου μέρους του γεωργικού τομέα με το οποίο ασχολείται ειδική επιτροπή γεωργίας. Η Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων επικουρείται από μια σειρά ομάδων εργασίας τις οποίες απαρτίζουν στελέχη των εθνικών διοικητικών υπηρεσιών⁷.

1.6. Συνθέσεις Συμβουλίου

Το Συμβούλιο συνεδριάζει υπό 10 διαφορετικές συνθέσεις εκ των οποίων οι δύο πιο κάτω προβλέπονται ως υποχρεωτικές:

- Το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων: Το Συμβούλιο αυτό συνέρχεται μία φορά τον μήνα και εξασφαλίζει την συνέπεια των εργασιών των διαφόρων συνθέσεων του Συμβουλίου, παρακολουθεί και προετοιμάζει τις Συνόδους του Ευρωπαϊκού

⁶ Ευρωπαϊκή Ένωση (2015). Η Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου.
<http://www.consilium.europa.eu/el/general-secretariat/>

⁷ Ευρωπαϊκή Ένωση (2007). Πως λειτουργεί η Ευρωπαϊκή Ένωση: Ο οδηγός σας στα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Ανακτήθηκε ec.europa.eu/publications, σελ. 19

Συμβουλίου ενώ είναι αρμόδιο για κάποιες εγκάρσιες πολιτικές όπως η διεύρυνση της ΕΕ, οι έγκριση του 7ετούς δημοσιονομικού σχεδίου, η πολιτική συνοχής και τα θέματα που σχετίζονται με το θεσμικό πλαίσιο της ΕΕ και οτιδήποτε άλλο ανατεθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

▪ Το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων: Το Συμβούλιο αυτό, στο οποίο συμμετέχουν οι Υπουργοί Εξωτερικών των χωρών μελών, ασχολείται με την διαμόρφωση της εξωτερική πολιτικής της ΕΕ, ακολουθώντας τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές που καθορίζει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και την διασφάλιση της συνοχής της δράσης της ΕΕ.

Οι υπόλοιπες συνθέσεις του Συμβουλίου είναι οι ακόλουθες:

1. Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων (Ecofin)
2. Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων
3. Απασχόλησης, κοινωνικής πολιτικής, υγείας και καταναλωτών
4. Ανταγωνιστικότητας (εσωτερική αγορά, βιομηχανία και έρευνα)
5. Μεταφορών, τηλεπικοινωνιών και ενέργειας
6. Γεωργίας και Αλιείας
7. Περιβάλλοντος
8. Παιδείας, νεολαίας και πολιτισμού

Στα πιο πάνω συμβούλια συμμετέχει ο αρμόδιος υπουργός του κράτους μέλους, ανάλογα με το θέμα συζήτησης⁸.

1.7. Αρμοδιότητες

⁸ GR2014.eu. (2014). Συμβούλιο της ΕΕ. Ανακτήθηκε <http://www.gr2014.eu/el/eu-presidency/about-the-eu/council>

Οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι οι ακόλουθες⁹:

- Συνομολογεί διεθνείς συμφωνίες μεταξύ της και ενός ή περισσότερων κρατών ή διεθνών οργανισμών σε διάφορους τομείς, όπως η ανάπτυξη, το εμπόριο, το περιβάλλον, η αλιεία, οι μεταφορές, η επιστήμη, η τεχνολογία.
- Θεσπίζει Ευρωπαϊκή Νομοθεσία σε πολλούς τομείς, μαζί με το Κοινοβούλιο. Έχουν τον τελευταίο λόγο για τις νομοθεσίες που προτείνονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- Συντονίζει την γενική οικονομική πολιτική των κρατών μελών της ΕΕ, οι οποίες εφαρμόζουν μια συνολική οικονομική πολιτική για την Ευρώπη, την οποία συντονίζουν οι υπουργοί Οικονομικών των κρατών μελών. Επιπλέον, οι χώρες της ΕΕ έχουν θέσει ως στόχο τη δημιουργία περισσότερων θέσεων απασχόλησης καθώς και την αναβάθμιση της υγειονομικής περίθαλψης, της παιδείας και των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας. Παρόλο που κάθε χώρα διαμορφώνει την δική της πολιτική, οι χώρες μπορούν να θεσπίσουν κοινούς στόχους και ανταλλάσσοντας τις εμπειρίες τους να αντλήσουν χρήσιμα συμπεράσματα.
- Μαζί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχουν την αρμοδιότητα για έγκριση του ετήσιου προϋπολογισμού της ΕΕ.

⁹ Σατλάνης, Χ. (2005). *Θεμελιώδεις Έννοιες και διαστάσεις της διεθνούς και ευρωπαϊκής έννομης τάξης*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 622-623

- Το Συμβούλιο αποτελεί το βασικό φόρουμ στην συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών για την «Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας», παρόλο που αυτές διατηρούν τον έλεγχο στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής άμυνας. Σε περιπτώσεις συγκρούσεων ή φυσικών καταστροφών ορισμένες χώρες παρέχουν στρατό για παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας λόγω του ότι η ΕΕ δεν διαθέτει στρατό.
- Όσον αφορά τη δυνατότητα πρόσβασης των πολιτών της ΕΕ στη δικαιοσύνη τόσο το Συμβούλιο όσο και οι υπουργοί δικαιοσύνης επιδιώκουν να διασφαλίσουν ότι οι αποφάσεις που εκδίδονται από μια χώρα να έχουν ισχύει και σε άλλες χώρες της ΕΕ. Σχετικά με την αστυνόμευση στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, οι υπουργοί εσωτερικών και δικαιοσύνης συντονίζουν την αστυνόμευση καθώς και την καταπολέμηση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας.

1.8. Τρόπος Λήψεως Αποφάσεων

Ο τρόπος λήψης των αποφάσεων στο εσωτερικό του Συμβουλίου, λόγω της σπουδαιότητας του ως θεσμικό όργανο αλλά και εξαιτίας των αρμοδιοτήτων του αποτελούσε πάντα ένα από τα πλέον αμφιλεγόμενα ζητήματα του τρόπου λειτουργίας της Ε.Ε.

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης λαμβάνει αποφάσεις με ψηφοφορία στην οποία συμμετέχουν οι υπουργοί των κρατών μελών. Ο τρόπος διεξαγωγής της

ψηφοφορίας διαφέρει ανάλογα με τα θέματα που τίθενται σε ψηφοφορία. Το Συμβούλιο αποφασίζει με τρεις διαφορετικούς τρόπους: α) με ειδική πλειοψηφία 2) με απλή ψηφοφορία και γ) με ομοφωνία. Ο κανόνας λήψης μιας απόφασης γίνεται με ειδική πλειοψηφία. Η ομοφωνία και η απλή πλειοψηφία αποτελούν εξαιρέσεις για ορισμένες περιπτώσεις που αναφέρονται στην συνέχεια.

1.8.1 Ειδική ψηφοφορία

Το Συμβούλιο εφαρμόζει μία νέα διαδικασία ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία η οποία τέθηκε σε ισχύ από την 1^η Νοεμβρίου του 2014, γνωστή και ως ο κανόνας της «διπλής πλειοψηφίας». Ο συγκεκριμένος τρόπος ψηφοφορίας θα πραγματοποιείται όταν το συμβούλιο ψηφίζει κατόπιν πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή του Υπατου Εκπροσώπου για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας. Πλειοψηφία επιτυγχάνεται σε δύο περιπτώσεις. Πρώτον, όταν τουλάχιστον 16 από τα 28 κράτη μέλη ψηφίσουν υπέρ (δηλαδή το 55%), και δεύτερον, όταν οι ψήφοι υπέρ μίας πρότασης αντιπροσωπεύουν το 65% τουλάχιστον του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ.

Σε περίπτωση που το Συμβούλιο καλείται να ψηφίσει πρόταση που δεν έχει υποβληθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή τον Υπατο Εκπρόσωπο τότε η απόφαση εκδίδεται όταν ψηφίσουν υπέρ τουλάχιστον 72% των μελών του Συμβουλίου και τα μέλη αυτά αντιπροσωπεύουν τουλάχιστο το 65% του πληθυσμού της ΕΕ.

Η μειοψηφία αρνησικυρίας πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τέσσερα μέλη του Συμβουλίου τα οποία αντιπροσωπεύουν πέραν του 35% του πληθυσμού της ΕΕ.

Οποιοδήποτε μέλος του Συμβουλίου μπορεί να απέχει από ψηφοφορία όμως η αποχή στο πλαίσιο της ειδικής ψηφοφορίας λογίζεται ως αρνητική ψήφος.

Τα κράτη μέλη έχουν δικαίωμα μέχρι τις 31 Μαρτίου του 2017 να ζητήσουν να χρησιμοποιηθεί το προηγούμενο σύστημα ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία όπου κάθε αντιπρόσωπος κράτους μέλους διαθέτει αριθμό ψήφων ανάλογα με τον πληθυσμό της χώρας του. Γενικά οι 352 ψήφοι κατανέμονταν ως ακολούθως:

Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Ιταλία	Από 29 ψήφους
Ισπανία, Πολωνία	Από 27 ψήφους
Ρουμανία	Από 14 ψήφους
Ολλανδία	Από 13 ψήφους
Βέλγιο, Ελλάδα, Τσεχία, Πορτογαλία, Ουγγαρία	Από 12 ψήφους
Βουλγαρία, Αυστρία, Σουηδία	Από 10 ψήφους
Δανία, Ιρλανδία, Λιθουανία, Σλοβακία, Φινλανδία, Κροατία	Από 7 ψήφους
Εσθονία, Κύπρος, Λετονία, Σλοβενία, Λουξεμβούργο	Από 4 ψήφους
Μάλτα	Από 3 ψήφους

Στην περίπτωση αυτή, επιτυγχάνεται πλειοψηφία όταν ψηφίσει υπέρ η πλειοψηφία των κρατών μελών και έχουν καταμετρηθεί τουλάχιστον 260 θετικοί ψήφοι¹⁰.

1.8.2. Ομοφωνία

Υπάρχουν περιπτώσεις όπου το Συμβούλιο για να λάβει απόφαση απαιτείται ομοφωνία, δηλαδή η θετική ψήφος από όλους τους αντιπροσώπους των κρατών μελών. Όταν υπάρχει αποχή δεν λογίζεται ως αρνητική ψήφος. Η μέθοδος της ομοφωνίας εφαρμόζεται για ευαίσθητα ζητήματα όπως:

- Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας
- Ζητήματα που σχετίζονται με την ιθαγένεια
- Η ιδιότητα του μέλους της ΕΕ
- Εναρμόνιση εθνικής νομοθεσίας ως προς την έμμεση φορολογία
- Οικονομικά ζητήματα της ΕΕ
- Διατάξεις που σχετίζονται με την δικαιοσύνης και τις εσωτερικές υποθέσεις
- Εναρμόνιση εθνικής νομοθεσίας σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας.
- συνομολόγησης των συνδέσεως , ένταξη νέων κρατών¹¹.

¹⁰ Ευρωπαϊκή Ένωση (2015). Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ανακτήθηκε http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/council-eu/index_el.htm

¹¹ Στεφάνου, Κ., Τσινιτζελής, Μ., Φατούρος Αρ. & Χριστοδουλίδης, Θ. (2006). Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές, Αθήνα: Εκδόσεις Σιδέρης, σελ.521-522

1.8.3. Απλή πλειοψηφία.

Το Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει με απλή πλειοψηφία, δηλαδή να ψηφίσουν υπέρ τουλάχιστον 15 μέλη, για διαδικαστικά ζητήματα (θέσπιση εσωτερικού κανονισμού, οργάνωση Γενικής Γραμματείας) και για να ζητηθεί από την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις ή να αναλάβει μελέτες¹².

Να σημειωθεί ότι στο παρελθόν το Συμβούλιο είχε κατηγορηθεί σε αρκετές περιπτώσεις για την αδιαφάνεια των εργασιών του. Συγκεκριμένα λόγω της αδιαφάνειας, οι αντιπρόσωποι των κρατών μελών άλλα ψήφιζαν το Συμβούλιο και άλλα ανέφεραν στην χώρα τους ότι είχαν ψηφίσει και αυτό γινόταν κυρίως για εσωτερικούς λόγους. Πλέον, με την Συνταγματική Συνθήκη έχει καθιερωθεί η αρχή της διαφάνειας των νομοθετικών εργασιών του Συμβουλίου και οι ψηφοφορίες σε αυτές τις περιπτώσεις γίνονται δημόσια¹³.

Εικόνα 3: Το κτήριο του Συμβουλίου της ΕΕ

¹² Βλ. Β. Τζεμος, ό.π. 2009, σελ. 88.

¹³ Στεφάνου, Δ. & Πετρουλάκης, Γ. (2005). Το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, βασικές καινοτομίες στη δομή και λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, σελ. 87-88.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

2.1. Ιστορία Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ), το οποίο ιδρύθηκε το 1952 ως Κοινή Συνέλευση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα, θεσμοθέτησε το σημερινό του όνομα με το άρθρο 3 της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης¹⁴.

2.2. Έδρα και σύνθεση

Το ΕΚ είναι το κατ' εξοχήν πολιτικό όργανο της ΕΕ και αποτελείται από αντιπροσώπους των λαών των κρατών μελών που έχουν συνενωθεί στην Κοινότητα. Είναι μια από τις μεγαλύτερες συνελεύσεις στον κόσμο και οι χώρες εκπροσωπούνται από 751 μέλη (750 + ο πρόεδρος) που εκλέγονται κάθε πέντε χρόνια από ψηφοφόρους των 28 κρατών μελών. Ισχύει η αρχή της φθίνουσας αναλογικότητας, δηλαδή, κάθε χώρα εκπροσωπείται από αριθμό ευρωβουλευτών ανάλογα με τον πληθυσμό της ενώ καμία χώρα δεν μπορεί να έχει λιγότερους από 6 ή περισσότερους από 96 βουλευτές. Οι Ευρωβουλευτές είναι χωρισμένοι σε πέντε διαφορετικές ομάδες ανάλογα με τις πεποιθήσεις και πολιτικές τους επιθυμίες και όχι με βάση την εθνικότητα του καθενός¹⁵.

Οι εργασίες του ΕΚ πραγματοποιούνται στο Στρασβούργο, στις Βρυξέλλες και στο Λουξεμβούργο (γενική γραμματεία). Οι σύνοδοι ολομέλειας πραγματοποιούνται στο Στρασβούργο και τις Βρυξέλλες ενώ οι συνεδριάσεις των κοινοβουλευτικών επιτροπών πραγματοποιούνται στις Βρυξέλλες. Επίσημη έδρα είναι το Στρασβούργο. Διοργανώνονται δώδεκα σύνοδοι της ολομέλειας τον χρόνο ενώ στις συνεδρίες του δεν υπάρχει γλώσσα συνομιλίας αφού χρησιμοποιούνται όλες οι επίσημες γλώσσες των χωρών της ΕΕ, γεγονός σημαντικό για την ίση μεταχείριση¹⁶.

¹⁴ Κανελλόπουλος, Π. (2003). Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (4η Έκδοση). Σελ . 122-123.

¹⁵ http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-parliament/index_el.htm#goto_2

¹⁶ Ο.Π. Βλέπε Κανελλόπουλος, 2003, σελ. 128

2.3. Οργάνωση και Λειτουργία

Τα κύρια όργανα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι τα ακόλουθα¹⁷:

- Προεδρείο
- Διάσκεψη των Προέδρων
- Κοσμήτορες
- Διάσκεψη των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών αντιπροσωπειών

Το Προεδρείο είναι ο επικεφαλής του ΕΚ και απαρτίζεται από τον Πρόεδρο, δεκατέσσερις αντιπροέδρους και αριθμό κοσμητόρων τους οποίους η ιδιότητα είναι συμβουλευτική. Η εκλογή του προέδρου γίνεται με μυστική ψηφοφορία μεταξύ των Ευρωβουλευτών και η θητεία του είναι 2,5 χρόνια με δυνατότητα επανεκλογής του για το υπόλοιπο διάστημα των 2,5 ετών. Η Διάσκεψη των Προέδρων, η οποία συγκροτείται από τον Πρόεδρο του ΕΚ και τους επικεφαλής των πολιτικών ομάδων, αποτελεί ένα σημαντικής σημασίας όργανο για την προγραμματισμό και ορθή διεξαγωγή των εργασιών του ΕΚ. Σήμερα ο Πρόεδρος του ΕΚ είναι ο Γερμανός Martin Schulz, ο οποίος κέρδισε τις ευρωεκλογές του Μαΐου 2014 κι η θητεία του θα διαρκέσει μέχρι τον Ιανουάριο του 2017. Ιστορικά, αποτελεί τον πρώτο πρόεδρο ΕΚ που επανεκλέγεται για δεύτερη θητεία¹⁸.

Κάθε χώρα της ΕΕ εκπροσωπείται με τους δικούς της Ευρωβουλευτές στο ΕΚ κατ' αναλογία πληθυσμού ως ακολούθως:

Γερμανία 96 βουλευτές, Γαλλία 74 , Ιταλία και Ηνωμένο Βασίλειο 73, Ισπανία 54, Πολωνία 51, Ρουμανία 32, Ολλανδία 26, Βέλγιο, Ελλάδα, Τσεχία, Πορτογαλία και Ουγγαρία 21, Σουηδία 20, Αυστρία 18, Βουλγαρία 17, Δανία, Φινλανδία και Σλοβακία 13, Λιθουανία, Ιρλανδία και Κροατία 11, Λετονία και Σλοβενία 8, Εσθονία, Μάλτα, Λουξεμβούργο και Κύπρος 6 βουλευτές¹⁹.

Σε δύο κύρια στάδια διαχωρίζονται οι εργασίες του Κοινοβουλίου:

¹⁷ Βλ. Κανελλόπουλος ό.π. 2003, σελ. 126

¹⁸ Επίσημη Ιστοσελίδα Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, <http://www.elections2014.eu/el/news-room/content/20140630IPR51020/html/>

¹⁹ http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-parliament/index_el.htm#goto_5

1. Προετοιμάζει την σύνοδο της ολομέλειας η οποία πραγματοποιείται στις διάφορες κοινοβουλευτικές ομάδες από τους βουλευτές και ασχολούνται με διάφορους τομείς δραστηριότητας της ΕΕ. Ενώ τα θέματα αυτά τίθενται προς συζήτηση και από τις πολιτικές ομάδες.

2. Διεξαγωγή της συνόδου της ολομέλειας η οποία διεξάγεται κυρίως στο Στρασβούργο αλλά και κάποιες φορές στις Βρυξέλλες και στην οποία παρευρίσκονται όλοι οι Ευρωβουλευτές. Μέρος της ημερήσιας διάταξης αποτελεί η εξέταση προτεινόμενης νομοθεσίας καθώς και ψηφοφορία για τροπολογίες.

Το ΕΚ θεωρείται ότι βρίσκεται σε απαρτία παρευρίσκονται στις συνεδριάσεις τουλάχιστο το ένα τρίτο των Ευρωβουλευτών που το απαρτίζουν. Οι αποφάσεις των συνεδριών λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία, πλην των αποφάσεων που βάσει συγκεκριμένων κανονισμών και διατάξεων απαιτούν μεγαλύτερη πλειοψηφία. Το ΕΚ δύναται να ψηφίσει με πλειοψηφία των 2/3 σε πρόταση μομφής κατά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία υποχρεούται σε συλλογική παραίτηση²⁰.

2.4. Στόχος και αποστολή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Το ΕΚ αποτελεί ένα δημοκρατικό θεμέλιο της ΕΕ αντιπροσωπεύοντας τους Ευρωπαίους πολίτες στην Ένωση. Στόχος του είναι η εφαρμογή και η πλήρης συμμετοχή στην νομοθετική διαδικασία της ΕΕ και η άσκηση πολιτικού ελέγχου στο σύνολο των υπόλοιπων θεσμικών οργάνων της ΕΕ²¹.

Περαιτέρω, η συνθήκη της Λισσαβόνας έδωσε πρωτοβουλία στο ΕΚ σχετικά με την αναθεώρηση των συνθηκών ενώ έχει αποκτήσει και τον τελευταίο και πιο σημαντικό λόγο όσον αφορά στην ανάγκη πραγματοποίησης συνέλευσης που σκοπό έχει την μελλοντική τροποποίηση των Συνθηκών²².

²⁰ Νασκου, Π. & Περράκη, Δ. (2005) Το Δίκαιο των Διεθνών Οργάνων, σελ.424

²¹ Eur-lex.europa.eu

²² Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2014). Θεματολογικά Δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, σελ. 41

Επίσης, το ΕΚ είναι το μοναδικό πολυεθνικό κοινοβούλιο που υπάρχει στον κόσμο και αυτό οφείλεται στην άμεση εκλογή του από τον λαό των χωρών μελών της ΕΕ. Αρχικά, ο ρόλος του περιοριζόταν στον συμβουλευτικό τομέα ενώ με την πάροδο του χρόνου και με τις νέες διατάξεις των συνθηκών αναβαθμίζεται προοδευτικά κυρίως όσον αφορά την εμπλοκή του στα νομοθετικά ζητήματα.

Οι βασικές αποστολές του ΕΚ είναι η συμβουλευτική, νομοθετική, η πολιτική λειτουργία καθώς και η ελεγκτική εξουσία. Όσον αφορά την πιο παλαιά του αποστολή, την συμβουλευτική, αυτή του επέτρεπε να εκφράζει την άποψη του και να δίνει συμβουλές στην Επιτροπή σχετικά με τις προτάσεις της. Επαυξήθηκε από την Ενιαία Πράξη, η οποία θέσπισε μια διαδικασία συνεργασίας με το Συμβούλιο σε πολλές αποφάσεις. Οι Συνθήκες του Άμστερνταμ και της Νίκαιας ενίσχυσαν σημαντικά τις νομοθετικές εξουσίες του ΕΚ, χάρη στις διαδικασίες συνεργασίας και συναπόφασης. Η διαδικασία της συναπόφασης επεκτείνεται σε μεγάλο αριθμό πεδίων από την Συνθήκη της Λισσαβόνας (συνήθη νομοθετική διαδικασία) με εξαίρεση τη κοινή εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας. Επομένως, το ΕΚ θα εκπροσωπεί τους πολίτες της ΕΕ ενώ το Συμβούλιο θα εκπροσωπεί τις κυβερνήσεις των χωρών μελών. Έχει τον πρώτο λόγο στα θέματα διεύρυνσης αφού έχει εξουσία να αρνηθεί την ένταξη υποψήφιου κράτους του οποίου η ένταξη έχει εγκριθεί από όλα τα κράτη μέλη.

Επιπρόσθετα, σημαντικής σημασίας είναι και η πολιτική λειτουργία του ΕΚ, αφού ως εκπρόσωπος του λαού της ΕΕ είναι ο φυσικός εντολέας της Ευρωπαϊκής οικοδόμησης. Το ΕΚ συχνά ζητά από το Συμβούλιο και την Επιτροπή να τροποποιήσουν ή και να αναπτύξουν νέες πολιτικές. Έχει επίσης το δικαίωμα να ζητήσει από την Επιτροπή την υποβολή προτάσεων για θέματα για τα οποία πιστεύει ότι η εκπόνηση πράξεων της Ένωσης είναι αναγκαία. Βάσει της Συνθήκης της Λισσαβόνας ο Πρόεδρος της Επιτροπής εκλέγεται από το ΕΚ. Ο πρόεδρος, ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας και τα άλλα μέλη της Επιτροπής υπόκεινται, ως σώμα, μετά από ψήφο έγκρισης του ΕΚ. Οι συγκεκριμένες διατάξεις πιστοποιούν την ευθύνη της Επιτροπής έναντι του ΕΚ ενώ η Επιτροπή και το Συμβούλιο οφείλουν να δίνουν αναφορά στο ΕΚ για τις

ενέργειές τους. Κάθε χρόνο η Επιτροπή ετοιμάζει και υποβάλλει στο ΕΚ μία Γενική έκθεση επί της δραστηριότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Συμβούλιο υποβάλλει έκθεση στο ΕΚ μετά από κάθε συνεδρίαση του καθώς και ετήσια έκθεση αναφορικά με την πρόοδο της ΕΕ.

Όσον αφορά την ελεγκτική εξουσία του ΕΚ αυτή ασκείται επί της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Αυτό γίνεται με σκοπό να μην υποκύπτει η Επιτροπή στα συμφέροντα και τα θέλω ορισμένων κυβερνήσεων. Επίσης, το ΕΚ κατόπιν σύστασης του Συμβουλίου έχει την δυνατότητα να απαλλάξει την Επιτροπή από την εκτέλεση του προϋπολογισμού. Η Επιτροπή, η οποία λογοδοτεί στο ΕΚ, υποστηρίζει τις προτάσεις της στην ολομέλεια και στις κοινοβουλευτικές επιτροπές. Το ΕΚ έχει και την εξουσία να διερευνά καταγγελίες σχετικά με παραβιάσεις ή κακή διοίκηση κατά την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Δικαίου. Ακόμα, το ΕΚ μπορεί να υιοθετήσει πρόταση μομφής εναντίον της Επιτροπής και να την εξαναγκάσει σε παραίτηση εάν πρόκειται για σοβαρής μορφής παράβαση²³.

2.5. Αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Οι κύριες αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι οι ακόλουθες²⁴:

I. Δημοσιονομικές: Το ΕΚ_μαζί με το Συμβούλιο καταρτίζουν τον ετήσιο προϋπολογισμό της ΕΕ. Ο προϋπολογισμός συζητείται σε δύο διαδοχικές αναγνώσεις από τους Ευρωβουλευτές και επέρχεται η έγκριση του μόνο μετά από την υπογραφή του Προέδρου του ΕΚ. Επίσης, το ΕΚ μπορεί να απορρίψει την εκτέλεση του προϋπολογισμού του προηγούμενου έτους από την Επιτροπή ενώ μπορεί να εγκρίνει και τον μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της ΕΕ. Οι πιο πάνω εξουσίες πιστοποιούν τις καθοριστικές δημοσιονομικές αρμοδιότητες του ΕΚ αφού από αυτό εξαρτώνται η χρηματοδότηση έργων και ενεργειών της ΕΕ και των χωρών μελών της ξεχωριστά.

II. Νομοθετικές: Ασκήν νομοθετική εξουσία μαζί με το Συμβούλιο Υπουργών. Σε περίπτωση που το ΕΚ και το Συμβούλιο δεν συμφωνήσουν σε μια νομοθετική πρόταση τότε δεν καταρτίζεται Ευρωπαϊκός Νόμος. Σε τέτοια περίπτωση,

²³ europa.europa.eu

²⁴ Βλ. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ό.π. 2014, σελ. 41 – 44.

συγκαλείται η «Επιτροπή Συνδιαλλαγής» στην οποία μετέχουν ισότιμα εκπρόσωποι του ΕΚ και του Συμβουλίου. Ως επί τω πλείστο, το αποτέλεσμα της συνεδρίασης της εν λόγω επιτροπής είναι θετικό και καταλήγει σε νομοθετικό ψήφισμα.

III. Εποπτικές: Ασκει έλεγχο στα μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ενώ το ΕΚ αποφασίζει για την καταλληλότητα του προέδρου της Επιτροπής καθώς και κάθε προτεινόμενου επίτροπου. Γενικά, η Επιτροπή είναι υπόλογοι στο ΕΚ το οποίο σε σοβαρή παράβαση μπορεί να ζητήσει ακόμη και την παραίτηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επί του συνόλου της.

Εικόνα 4: Η αίθουσα συνεδριάσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

3.1. Ιστορία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (ΕΣ) δημιουργήθηκε ανεπίσημα το 1974 με σκοπό να συσταθεί άτυπο μέσο συζήτησης και συνεργασίας Αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων. Στην εξέλιξη όμως, έγινε ένα όργανο που καθορίζει τους στόχους της ΕΕ και χαράσσει τον δρόμο προς επίτευξη του σε όλους τους τομείς δραστηριότητας της ΕΕ. Το 1992, η συνθήκη του Μάαστριχτ, το ΕΣ έλαβε επίσημο χρίσμα στο οποίο καθορίστηκε και η λειτουργία του που ήταν να παρέχει στην ΕΕ την αναγκαία ώθηση για την ανάπτυξη και να καθορίζει τους γενικούς πολιτικούς προσανατολισμούς της. Σημαντική ημερομηνία για το ΕΣ ήταν η 1^η Δεκεμβρίου 2009, όπου με την Συνθήκη της Λισσαβόνας έγινε ένα από τα επτά θεσμικά όργανα της Ένωσης²⁵.

3.2. Αρμοδιότητες Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου

Ηγέτης του ΕΣ είναι ο Πρόεδρος του ο οποίος εκλέγεται από τα μέλη του ΕΣ με ειδική πλειοψηφία και η θητεία του είναι διάρκειας 2,5 ετών με δικαίωμα επανεκλογής για δεύτερη θητεία. Ανάμεσα στα καθήκοντα του Προέδρου είναι ο συντονισμός των εργασιών του συμβουλίου, ενώ συγκαλεί και προεδρεύει των συνεδριάσεων. Επίσης εκπροσωπεί την ΕΕ στον υπόλοιπο κόσμο. Οι συνεδρίες του ΕΣ γίνονται δύο φορές το εξάμηνο συνήθως στο κτίριο Justus Lipsius στις Βρυξέλλες²⁶.

Πέραν των προγραμματισμένων συνεδριάσεων, το ΕΣ δύναται να συνεδριάσει έκτακτα για επείγοντα ζητήματα όπως ζητήματα οικονομικής φύσεως ή ζητήματα που αφορούν την εξωτερική πολιτική. Οι συνεδριάσεις του ΕΣ ονομάζονται «Σύνοδοι κορυφής» και έχουν διάρκεια μερικών ημερών. Πρόεδρος του ΕΣ από την 1^η

²⁵ Βλ. Τζέμος ό.π. 2009, σελ.62

²⁶ Βλ. Τζέμος ό.π. 2009, σελ.66

Δεκεμβρίου του 2014 είναι ο Πολωνός Ντόναλντ Τουσκ, η θητεία του οποίου λήγει την 31^η Μαΐου 2017²⁷.

Επιπρόσθετα, ο Πρόεδρος του ΕΣ δεν μπορεί να ασκεί εθνικό αξίωμα και υπό την ιδιότητα του εκπροσωπεί την ΕΕ σε θέματα που σχετίζονται με την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων της ύπατου εκπρόσωπου της ΕΕ για τα ζητήματα αυτά²⁸.

3.3. Οργάνωση και λειτουργία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου

Στο ΕΣ μετέχουν οι αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων όλων των χωρών μελών της ΕΕ, ο Πρόεδρος της Επιτροπής και η ύπατη εκπρόσωπος της ΕΕ για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ)²⁹.

Σε κάποιες περιπτώσεις³⁰ που δεν μπορεί να παρίσταται στις συνεδριάσεις αρχηγός κράτους ή κυβέρνησης τότε επιλέγει ένα υπουργό του ο οποίος τον επικουρεί ενώ ο Πρόεδρος της Επιτροπής επικουρείται και αυτός από έναν μέλος της Επιτροπής .

Μετά από κάθε συνεδρία του ΕΣ ετοιμάζεται γραπτή έκθεση η οποία υποβάλλεται στο ΕΚ. Επίσης, ετοιμάζεται ετήσια έκθεση σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειώσει η ΕΕ η οποία υποβάλλεται στο ΕΚ. Γενικά, το ΕΣ καθορίζει τους γενικούς πολιτικούς προσανατολισμούς και τις προτεραιότητες της Ένωσης³¹.

3.4. Τρόπος λήψης αποφάσεων

Οι αποφάσεις του ΕΣ επέρχονται μετά από συναίνεση εκτός των περιπτώσεων όπου ορίζονται διαφορετικά βάσει των Συνθηκών. Σε κάποιες περιπτώσεις το ΕΣ λαμβάνει αποφάσεις με ομοφωνία ή ειδική πλειοψηφία. Ο πρόεδρος του ΕΣ και της Επιτροπής καθώς και η ύπατη εκπρόσωπος για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας δεν έχουν δικαίωμα ψήφου³².

²⁷ Επίσημη Ιστοσελίδα Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, <http://www.european-council.europa.eu/home-page.aspx?lang=el>

²⁸ Μενδρινού, Μ. (2012)..... σελ. 245-246

²⁹ http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-council/index_el.htm

³⁰ Βλ. Μούσης ό.π. 2013, σελ. 43

³¹ Σκουρής, Β. (2003). Ερμηνεία Συνθηκών για την Ευρωπαϊκή ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, σελ. 172.

³² <http://www.european-council.europa.eu/the-institution.aspx?lang=el>

3.5. Αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου

Το άρθρο 15, παρ. 1 της Συνθήκης Λειτουργίας της ΕΕ καθορίζει τις αρμοδιότητες του ΕΣ το οποίο αποτελεί τον αρχιτέκτονα του Ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Θεωρείται ως το κυρίαρχο πολιτικό όργανο της Ένωσης αφού καθορίζει τους γενικούς πολιτικούς προσανατολισμούς και προτεραιότητες της ΕΕ, δίνει την αναγκαία ώθηση για την ανάπτυξη της ΕΕ ενώ δίνει λύσεις στα πλέον σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η ευρωπαϊκή οικοδόμηση. Οι απόψεις των αρχηγών των κρατών μελών εκφράζονται ελεύθερα και άτυπα μακριά από γραφειοκρατίες και τυπικότητες, δημιουργώντας ένα συναδελφικό και φιλικό πνεύμα στις συνεδριάσεις του. Μέσα από τις συνεδριάσεις του ΕΣ έχουν λυθεί σοβαρά προβλήματα που απειλούσαν την αλληλεγγύη και την πρόοδο της ΕΕ. Παράλληλα, έδωσε το έναυσμα για νέες πολιτικές και συντόνισε την εξωτερική πολιτική των χωρών μελών σε σοβαρά ευρωπαϊκά αλλά και παγκόσμια προβλήματα³³.

Επιπλέον, το ΕΣ έχει αρμοδιότητες στην εκλογή τόσο του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον και του Υπατου εκπρόσωπου της ΕΕ για θέματα ΚΕΠΠΑ. Αρμοδιότητα έχει επίσης στην εξωτερική δράση της ΕΕ, στην αναθεώρηση του Ευρωπαϊκού Δικαίου αλλά και σε θέματα που σχετίζονται με την Οικονομική Νομισματική πολιτική. Γενικά το ΕΣ δραστηριοποιείται σε ανώτατο πολιτικό επίπεδο για τα ακόλουθα ζητήματα³⁴:

- Ανάπτυξη εμπιστοσύνης και αμοιβαίας συνεννόησης μεταξύ των κρατών μελών.
- Προσδιορισμός των μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων της ΕΕ
- Ανάληψη πολιτικών πρωτοβουλιών και παροχή κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με θέματα πολιτικής
- Συντονίζει τους στόχους κι τις δραστηριότητες των πολιτικών της ΕΕ

³³ Βοσκόπουλος, Α. (2009). Ευρωπαϊκή Ένωση, Θεσμοί, Πολιτικές προκλήσεις, προβληματισμοί. σελ. 89-92

³⁴ Μενδρινού, Μ.(2012). Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σελ. 260.

- Παρέχει λύση σε ζητήματα που για οποιοδήποτε λόγο δεν έχουν επιλυθεί από το Συμβούλιο Υπουργών και τα οποία είναι πέραν των δικό του αρμοδιοτήτων.

3.6. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Ευρωπαϊκό Νόμισμα

Τα 25 κράτη μέλη τα οποία απάρτιζαν την ΕΕ το 2012, υπέγραψαν την Συνθήκη σχετικά με την σταθερότητα, τον συντονισμό και την διακυβέρνηση στην οικονομική και νομισματική ένωση που τέθηκε σε ισχύ από την πρώτη ημέρα του 2013. Με την Συνθήκη αυτή είχε θεσπιστεί επίσημα η Σύνοδος κορυφής για το Ευρώ. Βάσει της Συνθήκης αυτής γίνονται δύο συνεδρίες τον χρόνο στις οποίες παρευρίσκονται οι αρχηγοί των κρατών μελών που υιοθέτησαν το ενιαίο νόμισμα, ο Πρόεδρος της Επιτροπής, ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ενώ μπορεί να κληθεί να παρευρεθεί και ο πρόεδρος του ΕΚ. Στην ημερήσια διάταξη των συνεδριάσεων είναι η διακυβέρνηση της ζώνης του Ευρώ καθώς και σημαντικές μεταρρυθμίσεις στην οικονομική πολιτική της ΕΕ. Ο πρόεδρος της Συνόδου κορυφής για το ευρώ διορίζεται ταυτόχρονα με τον διορισμό του προέδρου του ΕΣ και έχει διάρκεια 2,5 ετών. Διορίζεται από τους αρχηγούς των κρατών ή κυβερνήσεων των χωρών της ζώνης του ευρώ. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνήθως συγχύζεται με τον θεσμό του Συμβουλίου της ΕΕ το οποίο είναι γνωστό και ως «Συμβούλιο Υπουργών» ή «Συμβούλιο».

Εικόνα 5: Αίθουσα συνεδριάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

4.1. Εισαγωγή

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χαρακτηρίζεται ως είναι ένα από τα κύρια θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ένα πολιτικά ανεξάρτητο όργανο που εκπροσωπεί και υπερασπίζει τα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως συνόλου³⁵. Σε πολλούς τομείς αποτελεί την κινητήρια δύναμη του θεσμικού συστήματός της Ε.Ε. αφού εν ολίγοις: προτείνει νομοθεσία, πολιτικές και προγράμματα δράσης και είναι υπεύθυνη για την υλοποίηση των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Εκπροσωπεί επίσης την Ένωση στον υπόλοιπο κόσμο, με εξαίρεση τον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας³⁶.

Οι αποφάσεις των μελών της Επιτροπής καθώς και τα ίδια τα μέλη εκφράζουν απευθείας την Ευρωπαϊκή ένωση. Δεν ανάγονται στα κράτη μέλη και στις κυβερνήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα μέλη της επιτροπής δεν θεωρούνται εκπρόσωποι των κρατών των οποίων είναι υπήκοοι αλλά εκπρόσωποι της ίδιας της Ε.Ε.³⁷

4.2. Σύνθεση Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Πρόνοιες της Συνθήκης της Λισαβόνας πρόβλεπαν ότι από το 2014 ο αριθμός των μελών της Επιτροπής θα αναλογούσε στα δύο τρίτα του αριθμού των κρατών μελών και η επιλογή τους θα γινόταν αξιοκρατικά με σύστημα εναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών. Παρόλα αυτά το άρθρο 17 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης έδιδε την εξουσία στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να αποφασίζει ομόφωνα για αλλαγή του αριθμού αυτού. Έτσι, προς ικανοποίηση απαίτησης του Ιρλανδικού λαού, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με απόφαση του ημερομηνίας 22 Μαΐου 2013 αποφάσισε επίσημα [Απόφαση 2013/272 και απόφαση 2014/749] όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποτελείται από ένα μέλος από κάθε κράτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατά συνέπεια, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία συνήθως ονομάζεται απλά Επιτροπή (και

³⁵ http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-commission/index_el.htm

³⁶ http://www.gr2014parliament.eu/Portals/6/PDFFILES/NA0113090ELC_002.pdf

³⁷ Βλ. Τζέμος ό.π. 2009, σελ. 97

δημοσιογραφικά Κομισιόν), απαρτίζεται από 28 επιτρόπους (μέλη). Τα μέλη αυτά προτείνονται από την κυβέρνηση της χώρας τους και ορίζονται από το Συμβούλιο για περίοδο πέντε ετών. Η σχετική απόφαση του Συμβουλίου λαμβάνεται με ειδική πλειοψηφία και σε συμφωνία με τον ορισθέντα πρόεδρο. Τα 28 μέλη της επιτροπής δεν επιτρέπεται να ασκούν οποιοδήποτε άλλο επάγγελμα κατά την διάρκεια της θητείας τους. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους δεν δύναται να ζητήσουν ή να δεχτούν οποιαδήποτε υπόδειξη από κράτη μέλη και όλα τα κράτη πρέπει να δείχνουν τον απαιτούμενο σεβασμό στην αρχή αυτή μη επηρεάζοντας τα μέλη της Επιτροπής³⁸.

Το Κοινοβούλιο δεν μπορεί να απορρίψει τον διορισμό επιτρόπου αλλά έχει την δυνατότητα να εξετάσει κάθε Επίτροπο ως προς το πρόγραμμα και τις ιδέες του και μπορεί να υποβάλει ένσταση για την αρμοδιότητά του στην Επιτροπή. Επομένως, σε τέτοια περίπτωση όπου θα προκύψει αντίρρηση από το Κοινοβούλιο εναντίον οποιουδήποτε μέλους της επιτροπής, εναπόκειται στον πρόεδρο ο οποίος έχει δύο επιλογές, την ανάθεση στον εκάστοτε επίτροπο άλλων αρμοδιοτήτων ή να διακινδυνεύσει την απόρριψη όλου του σώματος από το Κοινοβούλιο.

Η Επιτροπή έχει την έδρα της στις Βρυξέλες και το Λουξεμβούργο και διαθέτει γραφεία σε κάθε χώρα της ΕΕ καθώς και αντιπροσωπείες στις διάφορες πρωτεύουσες του κόσμου³⁹.

4.3. Εκλογή προέδρου

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, προτείνει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η πρόταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σεβόμενη τη θέληση της πλειοψηφίας των πολιτών της Ένωσης, εφόσον το άτομο που προτείνεται για την προεδρία της Επιτροπής πρέπει να έχει την απόχρωση της πολιτικής ομάδας που πλειοψήφησε στις ευρωεκλογές (άρθρο 17 ΣΕΕ). Ο υποψήφιος αυτός εκλέγεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με την

³⁸ Μούσης, Ν. (2011). Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική. σελ. 44

³⁹ http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-commission/index_el.htm

πλειοψηφία του όλου αριθμού των μελών του. Σε περίπτωση μη εξασφάλισης της απαιτούμενης πλειοψηφίας από τον υποψήφιο, τότε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προτείνει εντός ενός μηνός νέο υποψήφιο, και η διαδικασία εκλογής Προέδρου επαναλαμβάνεται.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία αντιπροέδρου της Επιτροπής ο οποίος είναι και ο ύπατος εκπρόσωπος της Ε.Ε. για θέματα κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας. Ο Πρόεδρος, ο Αντιπρόεδρος και τα άλλα μέλη της Επιτροπής υπόκεινται, ως σώμα, σε ψήφο έγκρισης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σύμφωνα με το άρθρο 17 της ΣΕΕ.

4.4. Υπάλληλοι Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Τα μέλη της Επιτροπής έχουν υπό την ευθύνη τους περίπου 23.000 υπαλλήλους μόνιμους και ανεξάρτητους από τις χώρες που κατάγονται. Είναι κατανεμημένοι σε 24 γενικές διευθύνσεις οι οποίες είναι υπεύθυνες για κάθε μία πολιτική της Ένωσης. Περίπου 4500 από τους υπαλλήλους, δηλαδή περίπου το 20%, ασχολείται κυρίως με γλωσσολογικές εργασίες (μετάφραση και διερμηνεία), οι οποίες είναι απαραίτητες για την εξασφάλιση της ισοτιμίας των 23 επίσημων γλωσσών της Ένωσης. Επιπρόσθετα, η Επιτροπή έχει την δυνατότητα να επιφορτίσει εκτελεστικούς οργανισμούς με ορισμένα καθήκοντα σχετικά με την διαχείριση ευρωπαϊκών προγραμμάτων, με σκοπό την ελάφρυνση του βάρους των εργασιών της. Στην περίπτωση αυτή αυτά θα βρίσκονται πάντα υπό την ευθύνη και τον έλεγχο της⁴⁰.

4.5. Συλλογικότητα των αποφάσεων

Το βασικό στοιχείο της λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι η συλλογικότητα των δράσεων της. Η Ευρωπαϊκή επιτροπή ως ένα συλλογικό όργανο αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών της. Όλα τα μέλη της Επιτροπής ψηφίζουν και συναποφασίζουν για τα συλλογικώς συζητούμενα ζητήματα της Ευρώπης. Η αρχή της συλλογικής απόφασης είναι χαρακτηριστικό στοιχείο της

⁴⁰ Βλ. Μούσης ό.π. 2011, σελ. 45-49

κοινοτικής μεθόδου λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που δεν προαπαιτεί διαδικασίες ομοφωνίας.

Όλοι οι επίτροποι έχουν ίδια συμμετοχή στην διαδικασία λήψης αποφάσεων και έχουν και την ίδια ευθύνη για τις αποφάσεις αυτές. Οι επίτροποι δεν έχουν ατομική εξουσία λήψης αποφάσεων, εκτός της περίπτωσης που τους δίνεται εξουσιοδότηση από την Επιτροπή να λάβουν εξ ονόματός της μέτρα στους τομείς της δικαιοδοσίας τους γεγονός το οποίο ονομάζεται «διαδικασία εξουσιοδότησης». Σε τέτοια περίπτωση, αναλαμβάνουν την πολιτική και νομική ευθύνη εξ ονόματος της Επιτροπής. Ο πρόεδρος της Επιτροπής διαδραματίζει τον πιο σημαντικό ρόλο αφού βάσει των Συνθηκών της ΕΕ έχει αρμοδιότητα να χαράσσει πολιτικές κατευθύνσεις και να αναθέτει σε κάθε επίτροπο ένα χαρτοφυλάκιο όπως περιφερειακή πολιτική, εσωτερική αγορά, γεωργία, εμπόριο, μεταφορές, περιβάλλον, κ.λπ. ενώ έχει την δυνατότητα όποτε κρίνει ο ίδιος αναγκαίο να αλλάξει την κατανομή των χαρτοφυλακίων. Το σώμα των επιτρόπων καθορίζει τους στρατηγικούς στόχους και, σε αυτή τη βάση, διαμορφώνει το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας. Παρά το γεγονός ότι τα μέλη της επιτροπής κατά κανόνα αποφασίζουν με συναίνεση, υπάρχει και το ενδεχόμενο το σώμα να προβεί και σε ψηφοφορία όπου οι αποφάσεις λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία. Στην περίπτωση ψηφοφορίας κάθε Επίτροπος έχει δικαίωμα μίας ψήφου. Η συλλογική ευθύνη εγγυάται την υψηλή ποιότητα των αποφάσεων (όλοι οι επίτροποι πρέπει να εκφέρουν γνώμη για κάθε πρόταση), την ανεξαρτησία του θεσμικού οργάνου (οι αποφάσεις του σώματος εγκρίνονται χωρίς να ασκούνται πιέσεις) καθώς και την κοινή πολιτική ευθύνη όλων των επιτρόπων (συμπεριλαμβανομένου της περίπτωσης όπου εγκρίνονται μετά από ψηφοφορία)⁴¹.

4.6. Αρμοδιότητες Επιτροπής

Οι κύριες αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι οι εξής τέσσερις⁴²:

1. Υποβάλλει νομοθετικές προτάσεις στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο,
2. διαχειρίζεται και υλοποιεί τις πολιτικές και τον προϋπολογισμό της Ένωσης,
- 3.

⁴¹ http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-commission/index_el.htm

⁴² http://www.gr2014parliament.eu/Portals/6/PDFFILES/NA0113090ELC_002.pdf

επιβάλλει το ευρωπαϊκό δίκαιο (από κοινού με το Δικαστήριο), 4. εκπροσωπεί την Ένωση σε όλο τον κόσμο.

4.6.1. Υποβολή νομοθετικών προτάσεων

Δυνάμει της Συνθήκης, η Επιτροπή διαθέτει το «δικαίωμα πρωτοβουλίας». Με άλλα λόγια, η Επιτροπή είναι η μόνη υπεύθυνη να προτείνει διάφορα νομοσχέδια στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ. Οι προτάσεις αυτές πρέπει να αποβλέπουν στην προώθηση των συμφερόντων της Ένωσης και των πολιτών της, και όχι των συμφερόντων συγκεκριμένων χωρών ή κλάδων της οικονομίας. Πριν εκπονήσει κάποια πρόταση, η Επιτροπή πρέπει να γνωρίζει τις νέες καταστάσεις και τα προβλήματα που υπάρχουν στην Ευρώπη και πρέπει να εξετάσει αν η θέσπιση ευρωπαϊκής νομοθεσίας είναι ο καλύτερος τρόπος για την αντιμετώπισή τους. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή βρίσκεται σε συνεχή επαφή με ευρύ φάσμα ομάδων συμφερόντων και με δύο συμβουλευτικά όργανα —την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (η οποία απαρτίζεται από αντιπροσώπους των εργοδοτών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων) και την Επιτροπή των Περιφερειών (η οποία απαρτίζεται από αντιπροσώπους των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και περιφερειακής διοίκησης). Ζητεί επίσης τη γνώμη των εθνικών κοινοβουλίων, των κυβερνήσεων και του κοινού. Η Επιτροπή προτείνει την ενέργεια στο επίπεδο της Ένωσης μόνον αν κρίνει ότι ένα πρόβλημα δεν μπορεί να επιλυθεί πιο αποτελεσματικά με δραστηριοποίηση στο περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Αυτή η αρχή που συνίσταται στην αντιμετώπιση των ζητημάτων στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο καλείται «αρχή της επικουρικότητας». Αν, όμως, η Επιτροπή καταλήξει στο συμπέρασμα ότι απαιτείται να θεσπιστεί ευρωπαϊκή νομοθεσία, συντάσσει πρόταση με την οποία πιστεύει ότι θα επιλύσει αποτελεσματικά το πρόβλημα και θα ικανοποιήσει το ευρύτερο δυνατό φάσμα συμφερόντων. Προκειμένου να διευκρινιστούν οι τεχνικές λεπτομέρειες, η Επιτροπή συμβουλευεται τους εμπειρογνώμονες που απαρτίζουν τις διάφορες επιτροπές και τις ομάδες εμπειρογνωμόνων⁴³.

⁴³ http://www.gr2014parliament.eu/Portals/6/PDFFILES/NA0113090ELC_002.pdf

4.6.2. Διαχειρίζεται και υλοποιεί τις πολιτικές και τον προϋπολογισμό της Ένωσης.

Η Επιτροπή, είναι υπεύθυνη για την διαχείριση και εκτέλεση του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής ένωσης και των πολιτικών και προγραμμάτων που εγκρίνονται από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο. Έχει επίσης ελεγκτικό ρόλο σχετικά με τις δαπάνες των κονδυλίων της ΕΕ από οργανισμούς και αρχές της ΕΕ. Η Επιτροπή εκτελεί τον προϋπολογισμό κάτω από το άγρυπνο βλέμμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο χορηγεί στην Επιτροπή απαλλαγή όσον αφορά την εκτέλεση του προϋπολογισμού μόνον εφόσον η ετήσια έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι θετική. Η Επιτροπή διαχειρίζεται τέλος τα κονδύλια για τις πολιτικές της ΕΕ (π.χ. για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη) καθώς και προγράμματα όπως το Erasmus (ανταλλαγές φοιτητών)⁴⁴.

4.6.3. Επιβάλλει το ευρωπαϊκό δίκαιο (από κοινού με το Δικαστήριο).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μεριμνά επίσης και για την εφαρμογή των νόμων της Ε.Ε. και από τα 28 κράτη μέλη της Ένωσης. Στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΕΕ μετέχουν τρία κύρια όργανα:

1. η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία προασπίζει τα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως συνόλου,
2. το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αντιπροσωπεύοντας τα κράτη μέλη,
3. το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αντιπροσωπεύοντας τους πολίτες της Ένωσης και εκλέγεται άμεσα από αυτούς.

Η Επιτροπή ενεργεί ως «θεματοφύλακας των Συνθηκών» αφού μαζί με το Δικαστήριο, είναι αρμόδια να εξασφαλίζει την ορθή εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας σε όλα τα κράτη μέλη. Σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος δεν τηρεί τις έννομες υποχρεώσεις του μη εφαρμόζοντας τους Ευρωπαϊκούς νόμους, τότε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή λαμβάνει διάφορα μέτρα για διόρθωση της κατάστασης. Αρχικά, κινεί νομική διαδικασία που ονομάζεται «διαδικασία επί παραβάσει». Σε τέτοια περίπτωση, η Επιτροπή ενημερώνει την κυβέρνηση του κράτους μέλους με

⁴⁴ Μούσης Ν. (2005). *Ευρωπαϊκή Ένωση*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης.

επιστολή της για τους λόγους που πιστεύει ότι η συγκεκριμένη χώρα παραβιάζει το ευρωπαϊκό δίκαιο και θέτει προθεσμία για την αποστολή λεπτομερούς απάντησης. Εάν η διαδικασία αυτή δεν επιφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα, τότε η Επιτροπή προχωρεί στο επόμενο στάδιο παραπέμποντας την υπόθεση στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, το οποίο μπορεί να επιβάλει κυρώσεις. Οι αποφάσεις του Δικαστηρίου είναι δεσμευτικές για τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ⁴⁵.

4.6.4. Εκπροσώπηση της ΕΕ στη διεθνή σκηνή

Η Επιτροπή εκπροσωπεί την ΕΕ στην διεθνή σκηνή σε όλους τους τομείς, εκτός θεμάτων κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας για τους οποίους ορίζεται από την ΕΕ ο Αντιπρόεδρος της Επιτροπής, Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας. Ο Ύπατος Εκπρόσωπος επικουρείται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ). Προεδρεύει στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων και κατευθύνει την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας. Επιπλέον, η Επιτροπή εκπροσωπεί όλες τις χώρες της ΕΕ σε διεθνείς οργανισμούς, όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου. Διαπραγματεύεται επίσης διεθνείς συμφωνίες για λογαριασμό της ΕΕ, όπως τη Συμφωνία Cotonou (με αντικείμενο την αναπτυξιακή βοήθεια και το εμπόριο μεταξύ της ΕΕ και των αναπτυσσόμενων χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού Ωκεανού). Γενικά, η φύση των αρμοδιοτήτων της δεν επιτρέπει τη σύγκριση της με εθνικά όργανα παρά το ότι συχνά επιχειρείται ο χαρακτηρισμός της ως «ευρωπαϊκής κυβέρνησης»⁴⁶.

4.7. Πώς λειτουργεί η Επιτροπή

Ο πρόεδρος της Επιτροπής αποφασίζει ποιος επίτροπος θα είναι αρμόδιος για κάθε τομέα πολιτικής και ανακατανέμει αυτές τις αρμοδιότητες. Ο πρόεδρος μπορεί, επίσης, να ζητήσει την παραίτηση κάποιου επιτρόπου. Τα μέλη της επιτροπής

⁴⁵ http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-commission/index_el.htm

⁴⁶ Σκουρής, Β. (2003). *Ερμηνεία συνθηκών για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα*, σελ. 1268.

(«Σώμα των Επιτρόπων») συνεδριάζουν στις Βρυξέλλες μια φορά την εβδομάδα, συνήθως κάθε Τετάρτη. Κάθε θέμα της ημερήσιας διάταξης παρουσιάζεται από τον επίτροπο που είναι αρμόδιος για τον αντίστοιχο τομέα πολιτικής και το Σώμα των Επιτρόπων αποφασίζει συλλογικά. Το προσωπικό της Επιτροπής κατανέμεται σε 36 τμήματα που είναι γνωστά ως «Γενικές Διευθύνσεις» (ΓΔ) και σε «Υπηρεσίες». Κάθε ΓΔ είναι αρμόδια για έναν συγκεκριμένο τομέα πολιτικής και έχει επικεφαλής της γενικό διευθυντή ο οποίος αναφέρεται σε έναν επίτροπο. Οι ΓΔ ασχολούνται με τον σχεδιασμό και την σύνταξη των νομοθετικών προτάσεων οι οποίες αποκτούν επίσημη μορφή μόνο αν εγκριθούν από το Σώμα των Επιτρόπων. Αν εγκριθεί από το Σώμα των Επιτρόπων το έγγραφο θα σταλεί στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για εξέταση. Σε περίπτωση που προκύψει διαφωνία μεταξύ των επιτρόπων, η πρόταση τίθεται σε ψηφοφορία. Εάν η πλειοψηφία είναι υπέρ, η πρόταση εγκρίνεται. Αφού εγκριθεί, θα έχει την άνευ όρων υποστήριξη όλων των μελών της Επιτροπής. Κάθε Επίτροπος, σαν ένα εθνικό Υπουργό, έχει δικό του 'χαρτοφυλάκιο': γεωργία, βιομηχανία, κλπ. Συνεδριάζουν μία φορά την εβδομάδα. Οι Επίτροποι έχουν μια μεγάλη ομάδα από δημόσιους λειτουργούς, οι οποίοι εξασφαλίζουν την ολοκλήρωση όλων των εργασιών⁴⁷.

4.8. Εκτελεστική εξουσία Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Η Επιτροπή είναι επίσης το εκτελεστικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχει επομένως ένα διοικητικό ρόλο. Για την πραγματοποίηση των αντικειμενικών σκοπών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής λαμβάνει εκτελεστικές εξουσίες από τις Συνθήκες σχετικά με την καλή λειτουργία της ενιαίας αγοράς και της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, τον έλεγχο των κανόνων του ανταγωνισμού, τη διαχείριση του προϋπολογισμού της Ένωσης και κυρίως την εκτέλεση όλων των πράξεων των νομοθετικών οργάνων. Πέραν από αυτά, οι εξουσίες της Επιτροπής διευρύνονται συνεχώς με τις αρμοδιότητες εκτέλεσης που της εκχωρούν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για τη θέση σ' εφαρμογή των κοινών πολιτικών και των νομοθετικών πράξεων που τις διέπουν· αλλά τα κράτη μέλη ελέγχουν την άσκηση από την Επιτροπή των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων της

⁴⁷ Focus on (2014). Τα Ευρωπαϊκά Θεσμικά Όργανα, σελ.3

[Κανονισμός 182/2011]. Η Επιτροπή προτείνει τον προϋπολογισμό της Ένωσης και τον διαχειρίζεται μετά την ψήφισή του από τα νομοθετικά όργανα (Κοινοβούλιο και Συμβούλιο). Διαχειρίζεται επίσης τα διάφορα ταμεία της ΕΕ και τα προγράμματα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης. Έχει την επιμέλεια της εκτέλεσης των νομοθετικών πράξεων της Ένωσης. Οι εκτελεστικές πράξεις της Επιτροπής παίρνουν συνήθως τον ίδιο νομικό τύπο με τις κύριες πράξεις (κανονισμός, οδηγία ή απόφαση)

⁴⁸.

4.9. Η νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Από 1η Νοεμβρίου 2014 ανέλαβε επίσημα τα καθήκοντα της η νέα Ευρωπαϊκή, η θητεία της οποίας θα ολοκληρωθεί στις 31 Οκτωβρίου 2019. Ο Ζιαν Κλοντ Γιούνκερ είναι ο νέος Πρόεδρος της Επιτροπής, ο οποίος διετέλεσε επί 19 σχεδόν χρόνια πρωθυπουργός στο Μέγα Δουκάτο του Λουξεμβούργου και 8 χρόνια Πρόεδρος του Γιούρογκρουπ. Ο νέος Πρόεδρος της Επιτροπής, ο οποίος χαίρει της στήριξης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και μεγάλης πλειοψηφίας του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου, καλείται να διαμορφώσει συναινέσεις για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να βρει λύσεις στα διάφορα φλέγοντα ευρωπαϊκά προβλήματα. Ο Πρόεδρος Γιούνκερ εξάγγειλε ιδιαίτερα φιλόδοξη πολιτική ατζέντα, την οποία οι 28 νέοι Επίτροποι θα κληθούν να υλοποιήσουν. Ανάμεσα στους Επίτροπους βρίσκονται ο Χρίστος Στυλιανίδης από πλευράς Κύπρου καθώς και ο Δημήτρης Αβραμόπουλος από πλευράς Ελλάδας. Αρνητικό στοιχείο για τον νέο Πρόεδρο αποτελούν οι πρόσφατες αποκαλύψεις για τον ρόλο της χώρας του Προέδρου σε υποθέσεις διεθνούς φοροδιαφυγής επί πρωθυπουργίας του ιδίου του κ. Γιούνκερ⁴⁹ (Παυλίδης, 2014).

4.10. Επίλογος

Γενικά, η Επιτροπή⁵⁰ προάγει το κοινό συμφέρον της Ένωσης και για την πραγμάτωση του σκοπού αυτού η ίδια αναλαμβάνει τις κατάλληλες πρωτοβουλίες, μεριμνώντας όχι μόνο για την εφαρμογή των Συνθηκών, αλλά και των μέτρων που θεσπίζονται βάσει αυτών από τα λοιπά θεσμικά όργανα. Επιπρόσθετα, είναι το

⁴⁸ Βλ. Μούσης ό.π. 2011, σελ. 46

⁴⁹ Παυλίδης (2014), Η νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή

⁵⁰ Βλ. Κανελλόπουλος, ό.π. 2003, σελ. 159

όργανο που ασχολείται με την επίβλεψη των κρατών μελών σχετικά με την εφαρμογή του δικαίου της ένωσης υπό τον έλεγχο του Δικαστηρίου. Εκτελεί τον προϋπολογισμό και διαχειρίζεται τα προγράμματα και ασκεί συντονιστικά, εκτελεστικά και διαχειριστικά καθήκοντα σύμφωνα με τους όρους των συνθηκών. Εξασφαλίζει την εξωτερική εκπροσώπηση της Ένωσης πλην της ΚΕΠΠΑ και άλλων περιπτώσεων που προβλέπονται στις Συνθήκες και αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για τον ετήσιο και πολυετή προγραμματισμό της Ένωσης, με στόχο την επίτευξη διοργανικών συμφωνιών. Εκτός των περιπτώσεων για τις οποίες ορίζεται στις Συνθήκες διαφορετικά, νομοθετική πρόταση της ένωσης, μπορεί να εκδίδεται μόνο βάσει προτάσεως της Επιτροπής. Οι λοιπές πράξεις εκδίδονται βάσει προτάσεως της Επιτροπής, εφόσον αυτό προβλέπεται από τις Συνθήκες. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για το θεσμικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η ανεξαρτησία της αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο της θεσμικής ισορροπίας. Όπως κάθε θεσμικό όργανό, έτσι και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οφείλει να ενεργεί σύμφωνα με τις αρμοδιότητες που τους παρέχονται από τις Συνθήκες. Συνεπώς, η επιτροπή αποκτά ένα διπλό ρόλο αφού από την μία πλευρά ο ρόλος της είναι εκτελεστικός, υπό την έννοια ότι της ανατίθεται η εκτέλεση των μέτρων που λαμβάνονται από το υπόλοιπα όργανα, ενώ από την άλλη πλευρά ο ρόλος της είναι εισηγητικός υπό την έννοια ότι η επιτροπή εισηγείται και προτείνει στα άλλα όργανα τα μέτρα εκείνα και τις πολιτικές που οδηγούν την Ένωση στην υλοποίηση των στόχων της.

Εικόνα 6: Το κτήριο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

5.1. Ιστορία και σύνθεση του Δικαστηρίου της ΕΕ

Το Δικαστήριο της ΕΕ (ΔΕΕ) ιδρύθηκε το 1952 από την Συνθήκη της ΕΚΑΧ. Αρχικά ονομαζόταν Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ), μέχρι και την Συνθήκη της Λισσαβόνας. Ήταν το μοναδικό θεσμικό δικαιοδοτικό όργανο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το οποίο στην συνέχεια και με βάση την σύμβαση περί ορισμένων κοινών οργάνων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1957) κατέστη κοινό και ενιαίο όργανο των τριών Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΠΕΚ) ιδρύθηκε από την ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη και προσάρτηκε στο ΔΕΚ με σκοπό να επικουρεί το Δικαστήριο στην άσκηση των καθηκόντων του και δίκαιε τις υποθέσεις σοβαρού ενδιαφέροντος. .

Με την συνθήκη της Λισσαβόνας (2009), το ΔΕΚ πήρε την σημερινή του ονομασία, δηλαδή Δικαστήριο της ΕΕ, το οποίο διαφέρει από το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ). Οι διατάξεις της Συνθήκης της Λισσαβόνας προβλέπουν όπως το ΔΕΕ περιλαμβάνει το Δικαστήριο, το Γενικό δικαστήριο και το Δικαστήριο της Δημοσίας Διοίκησης. Η ονομασία Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει τους δύο βαθμούς της Δικαστικής εξουσίας. Η ανώτατη αρχή ονομάστηκε το «Δικαστήριο» και το Πρωτοδικείο μετονομάστηκε «Γενικό Δικαστήριο» χωρίς όμως να αλλάξουν οι αρμοδιότητες και η σύνθεση τους⁵¹.

5.2. Αποστολή του ΔΕΕ

Η αποστολή του ΔΕΕ είναι η εξασφάλιση της τήρησης του Δικαίου κατά την εφαρμογή και ερμηνεία των Συνθηκών της ΕΕ. Στο πλαίσιο της εν λόγω αποστολής το ΔΕΕ ελέγχει νομικά τις πράξεις των οργάνων της ΕΕ, ελέγχει την τήρηση των διατάξεων των Συνθηκών της ΕΕ από όλα τα κράτη μέλη, και ερμηνεύει διατάξεις του Ευρωπαϊκού Δικαίου μετά από αίτηση από εθνικό Δικαστήριο.

⁵¹ Βλ. Κανελλόπουλος ό.π. 2003, σελ.166-167

Επίσης διασφαλίζει την ομοιόμορφη εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Δικαίου σε όλα τα κράτη μέλη ενώ ασχολείται με την διευθέτηση των τυχόν διαφορών μεταξύ των κυβερνήσεων των χωρών μελών και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Στο ΔΕΕ έχουν το δικαίωμα να προσφύγουν εταιρείες, οργανισμοί και φυσικά πρόσωπα τα οποία θεωρούν ότι κάποιο όργανο της ΕΕ δεν έχει καταπατήσει τα δικαιώματά τους. Το Δικαστήριο της ΕΕ αποτελείται από τρία σώματα. Το Δικαστήριο, το γενικό Δικαστήριο και το Δικαστήριο Δημοσίας Διοίκησης⁵².

5.2.1. Δικαστήριο

Είναι ιεραρχικά το ανώτερο Δικαστήριο της ΕΕ το οποίο αποτελεί ακυρωτικό Δικαστήριο. Το Δικαστήριο αποτελείται από 28 Δικαστές, ένα από κάθε κράτος μέλος και εννέα γενικούς εισαγγελείς. Αυτοί, αφού μελετήσουν τις υποθέσεις, παρέχουν την νομική τους γνώμη και τα συμπεράσματα για τις υποθέσεις που διερευνώνται από το Δικαστήριο. Η Θητεία τόσο των Δικαστών όσο και των γενικών εισαγγελέων είναι διάρκειας έξι χρόνων με δικαίωμα ανανέωσης.

Οι Δικαστές και οι Γενικοί Εισαγγελείς επιλέγονται και διορίζονται από τα κράτη μέλη μετά από διαβούλευση με επιτροπή η οποία εξετάζει την καταλληλότητα των υποψηφίων για τις συγκεκριμένες θέσεις. Η επιλογή γίνεται μεταξύ προσωπικοτήτων που παρέχουν εγγύηση ανεξαρτησίας και συγκεντρώνουν στα κράτη τους τις προϋποθέσεις για διορισμό τους στα ανώτατα δικαστικά αξιώματα ή ακόμη να είναι νομικοί εγνωσμένου κύρους⁵³.

Οι Δικαστές επιλέγουν από μόνοι τους τον πρόεδρο και Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου οι οποίοι έχουν τριετή θητεία η οποία μπορεί να ανανεωθεί. Ο Πρόεδρος συντονίζει τις εργασίες του Δικαστηρίου και προεδρεύει στις συνεδριάσεις και διασκέψεις των μεγαλύτερων δικαστικών σχημάτων. Ο Αντιπρόεδρος επικουρεί τον Πρόεδρο και τον αντικαθιστά σε περίπτωση που υφίσταται κώλυμα εκ μέρους του. Το ΔΕΕ έχει την δυνατότητα να συνεδριάσει σε ολομέλεια, σε τμήμα μείζονος συνθέσεως που αποτελείται από 15 Δικαστές ή κατά πενταμελή ή τριμελή σύνθεση.

⁵² Βλ. Γεωργακόπουλος ό.π. 1995, σελ. 56-57

⁵³ Στεφάνου Κ., Φατούρος Α., Χριστοδουλίδης Θ. (2007). Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές. Ιστορία, Δίκαιο, Θεσμοί. σελ. 295

Η ολομέλεια συνεδριάζει σε ολομέλεια όταν αυτό προβλέπεται από τον Οργανισμό του Δικαστηρίου και όταν πρόκειται να εξεταστεί υπόθεση που είναι υψίστης σημασίας. Μετά από αίτηση κράτους μέλους, το ΔΕΕ δύναται να συνεδριάσει ως τμήμα μείζονος συνθέσεως. Αυτό γίνεται και όταν η υπόθεση είναι σημαντική ή πολύπλοκη. Οι υπόλοιπες υποθέσεις δικαζόταν υπό πενταμελή ή τριμελή σύνθεση του ΔΕΕ. Ο Πρόεδρος της πενταμελούς σύνθεσης εκλέγεται για τρία έτη ενώ της τριμελούς σύνθεσης για ένα έτος. Τέλος, το Δικαστήριο στελεχώνεται και από ένα Γενικό Γραμματέα ο οποίος βρίσκεται υπό την εποπτεία του προέδρου του ΔΕΕ. Η έδρα του ΔΕΚ βρίσκεται στο Λουξεμβούργο όπου στεγάζονται και τα τρία δικαιοδοτικά όργανα: το Δικαστήριο, το Γενικό Δικαστήριο και το Δικαστήριο Δημοσίας Διοίκησης⁵⁴.

5.2.2. Γενικό Δικαστήριο

Το Γενικό Δικαστήριο είναι το δεύτερο κατά σειρά Δικαστήριο της ΕΕ όμως αποτελεί το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, Δικαστήριο ουσίας, και κατ' εξαίρεση δευτεροβάθμιο Δικαστήριο σε εφέσεις που ασκούνται εναντίον αποφάσεων ειδικευμένων Δικαστηρίων. Ο σκοπός της ίδρυσης του ήταν να αποφορτίσει το ΔΕΚ με την ανάληψη υποθέσεων ασθενέστερης σημασίας με σκοπό την διατήρηση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της δικαστικής προστασίας στην έννομη τάξη στις χώρες της ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό το Δικαστήριο έχει την δυνατότητα να αφοσιωθεί στην κύρια δραστηριότητα του, δηλαδή την διαφύλαξη της ενότητας της ερμηνείας του Ευρωπαϊκού Δικαίου.

Περιλαμβάνει τουλάχιστο ένα Δικαστή από κάθε κράτος μέλος με δυνατότητα το σύνολο των Δικαστών να ξεπερνά τους εικοσιοκτώ. Ο διορισμός των Δικαστών γίνεται από τις κυβερνήσεις τους με κοινή συμφωνία με την επιτροπή που ελέγχει και γνωμοδοτεί για τους υποψήφιων Δικαστές των χωρών μελών.

⁵⁴ Μαραβέγιας, Ν., Σακελλαρόπουλος, Θ. (2006). Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Ελλάδα, Οικονομία, Κοινωνία, Πολιτεία, σελ.31

Οι συνεδριάσεις του Γενικού Δικαστηρίου γίνονται υπό πενταμελή ή τριμελή σύνθεση και σε συγκεκριμένες περιπτώσεις με μονομελή σύνθεση. Συγκροτεί επίσης τμήμα μείζονος συνθέσεως (δεκατρείς Δικαστές) ή σε ολομέλειας εάν αυτό απαιτείται από την ιδιομορφία και σοβαρότητα της υπό εξέταση υπόθεσης. Περισσότερες από οκτώ στις δέκα υποθέσεις ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου εκδικάζονται από τριμελή σύνθεση. Οι Δικαστές του Γενικού Δικαστηρίου, η θητεία των οποίων είναι εξαετής, εκλέγουν μεταξύ τους στον Πρόεδρο ο οποίος έχει τριετή θητεία. Από τους Δικαστές διορίζεται και η Γραμματεία που έχει εξαετή θητεία. Το Γενικό Δικαστήριο δεν περιλαμβάνει μόνιμους Γενικούς Εισαγγελείς, όπως γίνεται στο Δικαστήριο, αλλά κατ'εξαίρεση μπορεί ένας Δικαστής να κληθεί να εκτελέσει καθήκοντα Γενικού Εισαγγελέα⁵⁵.

5.2.3. Δικαστήριο Δημοσίας Διοίκησης

Το Δικαστήριο Δημοσίας Διοίκησης της ΕΕ ιδρύθηκε το 2004 και αρμοδιότητα του είναι να εξετάζει τις υπαλληλικές διαφορές δηλαδή τις διαφορές που δημιουργούνται μεταξύ των υπαλλήλων της ΕΕ και των υπαλλήλων αυτής. Το εν λόγω Δικαστήριο αποτελείται από επτά Δικαστές οι οποίοι διορίζονται από το Συμβούλιο και η θητεία τους είναι διάρκειας έξι χρόνων με δικαίωμα ανανέωσης. Στο Δικαστήριο Δημοσίας Διοίκησης μπορεί να προστεθούν και αναπληρωτές Δικαστές οι οποίοι θα αντικαθιστούν τους τακτικούς Δικαστές σε περίπτωση κωλύματος τους επί μακρόν να μετέχουν στην εκδίκαση υποθέσεων. Το Συμβούλιο μεριμνά για την ισόρροπη σύνθεση του Δικαστηρίου Δημοσίας Διοίκησης με γνώμονα την ευρύτερη δυνατή κατανομή από πλευράς χώρας προελεύσεως των δικαστών και αντιπροσωπευόμενων εθνικών νομικών συστημάτων.

Οι Δικαστές του Δικαστηρίου Δημοσίας Διοίκησης εκλέγουν από μόνοι τους τον Πρόεδρο του οποίου η θητεία είναι τριετής και ανανεώσιμη. Οι συνεδριάσεις γίνονται με τριμελή σύνθεση. Παρόλα αυτά, ανάλογα με την σοβαρότητα της

⁵⁵ Βλ. Σκανδάμης ό.π. 2003, σελ. 231-233

υπόθεσης ή την δυσκολία επίλυσης των νομικών ζητημάτων μπορεί να γίνει εκδίκαση υπό την ολομέλεια. Ακόμη, βάσει του κανονισμού διαδικασίας του Δικαστηρίου Δημοσίας Διοίκησης, τούτο μπορεί να δικάζει και υπό πενταμελή ή μονομελή σύνθεση. Επίσης, το εν λόγω Δικαστήριο διορίζει την δική του γραμματέα με εξαετή θητεία. Παρόλο που το Δικαστήριο Δημοσίας Διοίκησης διαθέτει την δική του Γραμματεία, για διοικητικές ή γλωσσικές ανάγκες του στηρίζεται στις υπηρεσίες του Δικαστηρίου.

Την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου Δημοσίας Διοίκησης να εκδικάζει υποθέσεις υπαλληλικών διαφορών της ΕΕ είχε αρχικά το Δικαστήριο, ενώ το 1989 με την ίδρυση του Γενικού Δικαστηρίου οι αρμοδιότητες αυτές μεταβιβάστηκαν σε αυτό. Το Δικαστήριο Δημοσίας Διοίκησης έχει αρμοδιότητα να εκδικάζει σε πρώτο βαθμό τις διαφορές μεταξύ των υπαλλήλων και της ΕΕ. Οι διαφορές που εκδικάζονται αφορούν κυρίων εργασιακές διαφορές αλλά και διαφορές που εμφανίζονται στο καθεστώς κοινωνικής ασφάλισης. Επιπρόσθετο, είναι αρμόδιο να εκδικάζει διαφορές που υπάρχουν σε συγκεκριμένες κατηγορίες υπαλλήλων όπως υπάλληλοι της EUROPOL, EUROJUST, του γραφείου εναρμόνισης, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης. Εκτός αρμοδιότητας του βρίσκονται οι διαφορές μεταξύ των εθνικών διοικήσεων και των υπαλλήλων τους.

Το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να εκδικάσει έφεση που θα ασκηθεί σε απόφαση του Δικαστηρίου Δημοσίας Διοίκησης νοουμένου ότι αυτή έχει καταχωρηθεί εντός δύο μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης και πρέπει να περιορίζεται σε νομικά ζητήματα. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορεί να ασκηθεί εκ νέου έφεση στην απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου η οποία θα εκδικαστεί από το πρώτο τη τάξη Δικαστήριο της ΕΕ, το Δικαστήριο⁵⁶.

5.3. Τρόπος Λειτουργίας – Κανόνες Διαδικασίας

Η σύνθεση, οργάνωση και λειτουργία των τριών προαναφερθέντων Δικαστηρίων που απαρτίζουν το Δικαστήριο της ΕΕ, διέπεται από τρεις κατηγορίες θεμελιωδών κειμένων. Την Συνθήκη Λειτουργίας της ΕΕ, το Πρωτόκολλο περί Οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΕ και τον Κανονισμό Διαδικασίας του κάθε Δικαστηρίου ξεχωριστά

⁵⁶ Κανελλόπουλος Π.(2010). Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Συνθήκη της Λισσαβόνας, σελ 33-37.

οποίος αποτελεί και δευτερεύουσα Νομοθεσία αφού περιέχει εξειδικευμένες διατάξεις για την λειτουργία τους. Το Δικαστήριο και το Γενικό Δικαστήριο συνεδριάζουν, κατά κανόνα, σε τμήματα των τριών ή πέντε Δικαστών ή Τμήματα μείζονος συνθέσεως που αποτελούνται από 15 Δικαστές και κατ' εξαίρεση σε ολομέλεια.

Οι συνεδριάσεις είναι δημόσιες και τηρούνται τα απαραίτητα πρακτικά. Σε πολύ σπάνιες περιπτώσεις και όπου η Συνθήκη το προβλέπει, η εκδίκαση γίνεται κεκλεισμένων των θυρών. Οι Διοικητικές διασκέψεις των Δικαστηρίων είναι πάντοτε μυστικές.

Όλες οι αποφάσεις των Δικαστηρίων της ΕΕ είναι αιτιολογημένες και σε αυτές αναφέρονται τα ονόματα των Δικαστών που πήραν την κάθε απόφαση, ενώ είναι υπογραμμένες από τον Πρόεδρο και τον Γραμματέα του Δικαστηρίου. Στις αποφάσεις των Δικαστηρίων της ΕΕ δεν γίνεται σχετικά αναφορά σε περίπτωση μειοψηφίας⁵⁷.

5.4. Διαδικασία υποβολής Προσφυγής

Οι προσφυγές αρχικά κατατίθενται όλες στην Γραμματεία του Δικαστηρίου και μετά ορίζεται εισηγητής Δικαστής και Γενικός Εισαγγελέας. Η υποβολή της προσφυγής γίνεται σε δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο, τα δυαδικά μέρη υποβάλλουν το αίτημα μας τους γραπτώς και τότε ο εισηγητής Δικαστής υποβάλλει έκθεση με τις εισηγήσεις του αναφορικά με τους ισχυρισμούς των διαδίκων και το νομικό υπόβαθρο της υπόθεσης. Ακολουθεί συζήτηση της έκθεσης αυτής στην οποία μετέχουν δικαστές και γενικοί εισαγγελείς και αποφασίζεται η σύνθεση του Δικαστηρίου η οποία θα εκδικάσει την υπόθεση. Στο δεύτερο στάδιο, οι δικηγόροι επιχειρηματολογούν στην αίθουσα του Δικαστηρίου ενώ μπορούν να υποχρεωθούν να απαντήσουν σε τυχόν ερωτήσεις από την πλευρά των δικαστών ή του γενικού Εισαγγελέα. Στην συνέχεια, ο Γενικός Εισαγγελέας ετοιμάζει έκθεση με την γνώμη του σε σχέση με την υπόθεση

⁵⁷ Λεντζίς, Δ. (2008). Η πρόσβαση στα έγγραφα των Κοινοτικών οργάνων, σελ.336-337.

στην οποία βασίζεται ο εισηγητής Δικαστής για να συντάξει το σχέδιο απόφασης το οποίο κοινοποιεί στους υπόλοιπους Δικαστές με σκοπό να λάβουν κατά πλειοψηφία την απόφαση τους. Τέλος, η απόφαση έχει δημόσιο χαρακτήρα και είναι διαθέσιμη σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ. Η χρονοβόρα διαδικασία που αναφέρεται πιο πάνω είναι δυνατόν να παρακαμφθεί σε περίπτωση επείγουσα υπόθεσης και αντί αυτής να χρησιμοποιηθεί άλλη πιο απλή διαδικασία η οποία παρέχει στο Δικαστήριο την δυνατότητα να λάβει την απόφαση του εντός τριών μηνών⁵⁸.

5.5. Αρμοδιότητες του Δικαστηρίου της ΕΕ

Η Συνθήκη Λειτουργίας της ΕΕ καθορίζει τις αρμοδιότητες των Δικαστηρίων της ΕΕ . Γενικά, το Δικαστήριο της ΕΕ ασχολείται με την εκδίκαση των «ευθειών προσφυγών» καθώς και τα προδικαστικά ερωτήματα που υποβάλλονται από τα εθνικά δικαστήρια. Το κύριο χαρακτηριστικό των προσφυγών αυτών είναι ότι ασκούνται απευθείας στα Δικαστήρια της Ένωσης. Δεν χρειάζεται, δηλαδή, να προϋπάρχει προσφυγή σε εθνικό Δικαστήριο γεγονός που αποτελεί προϋπόθεση για προσφυγή στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Οι «ευθείες προσφυγές» χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες και ανάλογα με το είδος της προσφυγής μπορούν να εκδικαστούν από το Δικαστήριο ή από το Γενικό Δικαστήριο.

Οι προσφυγές παράβασης είναι η πρώτη κατηγορία προσφυγών, και αφορούν τον έλεγχο της συμμόρφωσης των κρατών μελών προς το Ευρωπαϊκό Δίκαιο. Οι εν λόγω προσφυγές, που ασκούνται όταν ένα κράτος μέλος έχει παραβεί υποχρέωση που πηγάζει από διατάξεις Συνθηκών, μπορεί να γίνουν είτε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είτε από μία χώρα της ΕΕ ή από οποιοδήποτε ιδιώτη. Όταν διαπιστώνεται η παράβαση τότε το Δικαστήριο εκδίδει απόφαση με σκοπό την συμμόρφωση της χώρας αυτής. Το κράτος μέλος που επηρεάζεται από την απόφαση του ΔΕΕ οφείλει να συμμορφωθεί με τις επιταγές του Ευρωπαϊκού Δικαίου.

⁵⁸ Βλ. Λέντζης ό.π. 2008, σελ. 337-338.

Η δεύτερη κατηγορία προσφυγών είναι η «προσφυγή ακύρωσης». Στην περίπτωση αυτή, το Δικαστήριο ασκεί έλεγχο ως προς την νομιμότητα των πράξεων ή παραλείψεων των νομοθετικών οργάνων της ΕΕ από άλλο όργανα ή από άλλο κράτος ή από ιδιώτες. Η Τρίτη κατηγορία είναι η «προσφυγή παράλειψης» η οποία ασχολείται με όσους έχουν υποστεί ζημιές από πράξεις ή παραλείψεις των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και έχει δικαίωμα υποβολής αποζημίωσης. Επίσης αναγνωρίζεται ως αγωγή αποζημιώσεως λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης της ΕΕ.

Εκτός των πιο πάνω κατηγοριών, προβλέπετε ακόμη και η παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας η οποία γίνεται με την λήψη προσωρινών μέτρων για τις υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιον των Δικαστηρίων της ΕΕ.

Γενικά, το Δικαστήριο της ΕΕ εξασφαλίζει την εφαρμογή της Συνθήκης Λειτουργίας της ΕΕ ενώ παράλληλα έχει αρμοδιότητα να επιλύει διαφορές που προκύπτουν μεταξύ των οργάνων της ΕΕ, μεταξύ της ΕΕ και κρατών μελών, μεταξύ κρατών μελών καθώς και μεταξύ της ΕΕ και ιδιωτών. Το ΔΕΕ επιλύει επίσης διαφορές μεταξύ ΕΕ και των υπαλλήλων της μέσα στα όρια και προϋποθέσεις που ορίζει ο κανονισμός περί της υπηρεσιακής τους κατάστασης.

Το ΔΕΕ έχει την εξουσία να εκδικάζει υποθέσεις και να εκδίδει Δικαστικές αποφάσεις ως ακυρωτικό Δικαστήριο επί των αναιρέσεων που ασκούνται σε αποφάσεις Πρωτοδικείων, κατά αποφάσεων που επιλύουν μέρος της διαφοράς ή επί προσφυγών κατά αποφάσεων του Πρωτοδικείου οι οποίες εκδόθηκαν μετά από προσφυγή κατά των Δικαιοδοτικών Τμημάτων.

Επιπρόσθετα, το ΔΕΕ έχει γνωμοδοτική αρμοδιότητα αφού σε περίπτωση σύναψης συμφωνιών μεταξύ ΕΕ και κρατών μελών ή διεθνές οργανισμών, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Επιτροπή, το Συμβούλιο ή κράτος μέλος δύναται ν ζητήσει από το Δικαστήριο να γνωμοδοτήσει σχετικά με το αν η υπό σύναψη συμφωνία είναι συμβιβάσιμη με την Συνθήκη.

Τέλος, ανάμεσα στις αρμοδιότητες του ΔΕΕ είναι και η εκδίκαση υποθέσεων που αφορούν στον σεβασμό και ερμηνεία ευρωπαϊκών κανόνων περί του ανταγωνισμού, ενώ μπορεί να εξετάσει εφέσεις που αφορούν σε πρόστιμα που επιβάλλει η Επιτροπή για παράβαση των κανόνων περί ανταγωνισμού⁵⁹.

Εικόνα 7: Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

⁵⁹ Βλ. Μούσης ό.π. 2013, σελ. 56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

6.1. Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

Στα πλαίσια της οικοδόμησης της ΟΝΕ την δεκαετία του 1990 ένα θέμα που κυριαρχούσε ήταν ο τρόπος λειτουργία και η θεσμική δομή της αφού το ενιαίο νόμισμα απαιτούσε ισορροπία μεταξύ πολιτικών και τραπεζιτών πολιτικών. Ως αποτέλεσμα αυτών ήταν και η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) το 1998 με σκοπό να διαχειριστεί το ενιαίο νόμισμα. Δημιουργήθηκε επίσης το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ). Τα δύο όργανα αυτά αλληλοσυνδέονταν και λειτουργούσαν στα πλαίσια των εξουσιών που προβλεπόταν από την Συνθήκη του Μάαστριχτ. Η ΕΚΤ και οι τράπεζες των κρατών μελών που υιοθέτησαν το ενιαίο νόμισμα συγκροτούν το Ευρωσύστημα, εκτελώντας μαζί τα καθήκοντα τους για την νομισματική πολιτική της ΕΕ. Η έδρα της ΕΚΤ είναι στην Φρανκφούρτη και η επίσημη έναρξη της ήταν την 1^η Ιανουαρίου του 2009⁶⁰.

6.2. Δομή - Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

Η ΕΚΤ ως μοντέλο στηρίζεται σε αυτό των γερμανικών BUNDESBANK και LANDESBANKEN. Η διεύθυνση της επιτελείται από ένα συμβούλιο με επικεφαλή τον Πρόεδρο της ΕΚΤ. Επιπλέον, συμμετέχουν σε αυτή όλες οι εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών της ΕΕ μέσω αντιπροσώπων τους στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ). Μερίδιο στο κεφάλαιο που κατέχει η ΕΚΤ έχουν οι κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών σε αναλογία πληθυσμού της χώρας στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν της ΕΕ. Το μεγαλύτερο ποσοστό κατέχεται από την κεντρική τράπεζα της Γερμανίας. Ο αριθμός αυτός παίζει σημαντικό ρόλο στην λήψη αποφάσεων από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ με βάση τις σταθμισμένες ψήφους των εθνικών κεντρικών τραπεζών⁶¹.

⁶⁰ Βλ. Μ. Μενδρινού, ο.π. 2012, σελ. 341

⁶¹ Βλ. Σκανδάμης, ο.π. 2003, σελ. 118

Η ΕΚΤ έχει νομική προσωπικότητα και είναι ανεξάρτητη κατά την διαχείριση των οικονομικών της αλλά και κατά την άσκηση των εξουσιών της. Έχει το δικαίωμα να θεσπίζει τα μέτρα που χρειάζεται για την εκτέλεση των καθηκόντων της και της παρέχεται το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπει την έκδοση του Ευρώ. Επίσης, μπορεί να αποκτά ή διαθέτει κινητή ή ακίνητη περιουσία ενώ μπορεί να είναι και διάδικός. Ο σκοπός ίδρυσης της είναι η διαφύλαξη της νομισματικής σταθερότητας στην ζώνη του ευρώ το οποίο επιτυγχάνεται με τον έλεγχο του πληθωρισμού και την σταθερότητα στο δημοσιονομικό σύστημα με την οποία επιτυγχάνεται η ορθή εποπτεία των κεφαλαιαγορών και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Ο τρόπος λειτουργίας της ΕΚΤ συνάδει με αυτόν της Γερμανικής Κεντρικής Τράπεζας. Αποτελεί ένα ανεξάρτητο όργανο το οποίο παίρνει τις αποφάσεις του χωρίς να δέχεται ή ζητά υποδείξεις από κράτη μέλη ή άλλα όργανα της ΕΕ. Ο Ιταλός Μάριο Ντράγκι είναι ο Πρόεδρος της ΕΚΤ η θητεία του οποίου λήγει το 2019⁶².

6.3 Αρμοδιότητες

Η ΕΚΤ με σκοπό την εκπλήρωση των καθηκόντων που της ανατέθηκαν έχει αρμοδιότητες να καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές και να λαμβάνει τις σχετικές αποφάσεις. Επίσης, ανάμεσα στις αρμοδιότητες της είναι και η χάραξη νομισματικής πολιτικής για την ζώνη του ευρώ παίρνοντας αποφάσεις που αφορούν την τους στόχους της νομισματικής πολιτικής, τα βασικά επιτόκια, την προσφορά διαθεσίμων στο Ευρωσύστημα καθώς θεσπίζουν κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή των εν λόγω αποφάσεων⁶³.

⁶² Μαραβέγιας, Ν. & Τσινισιζέλης, Μ. (2007). Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση, σελ.301

⁶³ Βλ. Μ. Μενδρινού, ο.π. 2012, σελ. 338-340

6.4. Βασικά όργανα της ΕΚΤ

Τα βασικά όργανα της ΕΚΤ είναι: 1) το Διοικητικό Συμβούλιο, 2) Η εκτελεστική Επιτροπή και 3) το Γενικό Συμβούλιο.

6.4.1. Διοικητικό Συμβούλιο: Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διορίζει τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου και η θητεία του είναι διάρκειας οκτώ χρόνων με δικαίωμα επανεκλογής. Στο διοικητικό Συμβούλιο μετέχουν οι Διοικητές των Κεντρικών Τραπεζών των κρατών μελών της ΕΕ και τα μέλη της εκτελεστικής Επιτροπής. Γενικά, αποτελεί το βασικό όργανο λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ το οποίο συνεδριάζει δύο φορές το μήνα και λαμβάνει τις σχετικές αποφάσεις για την εκπλήρωση των καθηκόντων που του ανατέθηκαν, λαμβάνει τις μηνιαίες αποφάσεις για θέματα νομισματικής πολιτικής της ΕΕ, θεσπίζει τον Ευρωπαϊκό κανονισμό οργάνωσης της ΕΚΤ και των οργάνων λήψεως αποφάσεων και τέλος ασκεί τις συμβουλευτικές αρμοδιότητες της ΕΚΤ.

6.4.2. Εκτελεστική Επιτροπή: Είναι μία εξαμελής επιτροπή αποτελούμενη από τον Πρόεδρο, αντιπρόεδρο και τέσσερα μέλη οι οποίοι διορίζονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για θητεία οκτώ ετών ερχόμενη από τα κράτη που έχουν υιοθετήσει το ευρώ. Τα έξι μέλη της επιτροπής πρέπει να είναι ανεγνωρισμένου κύρους και να κατέχουν επαγγελματική εμπειρία σε θέματα νομισματικής πολιτικής και επί τραπεζικών θεμάτων. Αρμοδιότητα της είναι να εφαρμόζει την νομισματική πολιτική, να διενεργεί προετοιμασίες για τις συνεδρίες του Διοικητικού Συμβουλίου, να πραγματοποιεί τις καθημερινές υποχρεώσεις και δραστηριότητες της Τράπεζας, και να ασκεί εξουσίες που της ανατίθενται από το Διοικητικό Συμβούλιο.

6.4.3. Γενικό Συμβούλιο: Αποτελείται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και τους Διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών και των 28 κρατών μελών. Δηλαδή, περιλαμβάνει ακόμη και μέλη από τις χώρες που δεν έχουν υιοθετήσει το ευρώ ως

νόμισμα. Το Γενικό Συμβούλιο μπορεί να χαρακτηριστεί και ως μεταβατικό όργανο αφού εκτελεί τα καθήκοντα που εκτελούσε στο παρελθόν το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα. Επίσης, το Γενικό Συμβούλιο συμβάλλει στην συλλογή στατιστικών πληροφοριών, στις συμβουλευτικές λειτουργίες της ΕΚΤ και στην ετοιμασία των ετήσιων εκθέσεων που αφορούν την ΕΚΤ⁶⁴.

Εικόνα 8: Το κτήριο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

⁶⁴ Βλέπε Κανελλόπουλος, ο.π., 2010, σελ. 222-223

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

7.1. Ίδρυση και ο Ρόλος του

Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο(ΕΕΣ) είναι ο εξωτερικός ελεγκτής της ΕΕ και ιδρύθηκε το 1977 και έχει ως έδρα το Λουξεμβούργο. Αρχικά ήταν ένα επικουρικό όργανο για τον εξωτερικό έλεγχο του προϋπολογισμού της Κοινότητας και το 1992 αναβαθμίστηκε με την Συνθήκη του Μάαστριχτ ως πλήρες όργανο ενώ θεσπίστηκε ως θεσμικό όργανο της ΕΕ με την Συνθήκη του Άμστερνταμ. Ο στόχος της ΕΕΣ ήταν να βελτιώνει την διαχείριση των οικονομικών της ΕΕ και να συμβάλλει στη δημόσια λογοδοσία όσον αφορά τα έσοδα και τις δαπάνες του προϋπολογισμού της ΕΕ, μέσω διασφάλισης και συμβουλών. Είναι η “Δημοσιονομική Συνείδηση” της κοινότητας και βοηθά το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο κατά την άσκηση του ελέγχου που ασκούν κατά την εκτέλεση του προϋπολογισμού.

Ένας εκ των ρόλων του ΕΕΣ είναι η καταπολέμησης της απάτης έχοντας μάλιστα το δικαίωμα να προσφύγει ενώπιο Δικαστηρίου για προάσπιση των προνομίων του έναντι των παραβιάσεων από τα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Η βασική αποστολή του ΕΕΣ της ΕΕ είναι η εξασφάλιση του ελέγχου των λογαριασμών της ΕΕ. Ασκεί έλεγχο ως προς την ορθή είσπραξη των εσόδων της ΕΕ, ελέγχει την νομιμότητα των δαπανών που έχουν πραγματοποιηθεί καθώς και ελέγχει την χρηστή διαχείριση των οικονομικών πόρων. Τα καθήκοντα του το ΕΕΣ τα ασκεί ανεξάρτητα από τα υπόλοιπα θεσμικά όργανα και τις κυβερνήσεις των κρατών μελών της ΕΕ. Η ανεξαρτησία αυτή συμβάλλει στην βελτίωση της διαχείρισης των Ευρωπαϊκών κονδυλίων για το συμφέρον των πολιτών της⁶⁵.

7.2 Σύμβαση –Οργάνωση

Το ΕΕΣ αποτελείται από 28 μέλη, όσα και τα κράτη μέλη της ΕΕ τα οποία διορίζονται από το Συμβούλιο Υπουργών μετά από ειδική πλειοψηφία. Τα μέλη του ΕΕΣ πρέπει να υπηρετούν ή να έχουν υπηρετήσει σε όργανα εξωτερικού ελέγχου στην χώρα τους ή να κατέχουν τα απαραίτητα προσόντα υπό άλλη ιδιότητα. Η θητεία των μελών της

⁶⁵ Κοιμτζόγλου, Ι. (2001). Στοιχεία Δημόσιου Δικαίου, σελ. 206

είναι εξαετής με δικαίωμα ανανέωσης νοουμένου ότι θα ασκούν τις εξουσίες και καθήκοντα τους με γνώμονα το συμφέρον της ΕΕ. Στο ΕΕΣ εργάζονται περίπου 800 υπάλληλοι μεταξύ των οποίων μεταφραστές, διοικητικοί υπάλληλοι και ελεγκτές. Οι ελεγκτές είναι χωρισμένοι σε «ομάδες ελέγχου» ενώ ανάμεσα στα καθήκοντα τους είναι η εκπόνηση σχεδίων εκθέσεων για τα οποία αποφασίζει το ΕΕΣ⁶⁶.

Το οργανόγραμμα του ΕΕΣ αποτελείται από πέντε τμήματα στα οποία τοποθετούνται μέλη και ελεγκτικό προσωπικό. Τα μέλη του κάθε τμήματος εκλέγουν από μόνοι τους τον Πρόεδρο του κάθε τμήματος ο οποίος έχει διετή ανανεώσιμη θητεία. Τα τέσσερα τμήματα είναι επιφορτισμένα με τον έλεγχο των διαφόρων δαπανών και εσόδων της ΕΕ ενώ το πέμπτο τμήμα, γνωστό ως τμήμα CEAD (Coordination, Evaluation, Assurance and Development), είναι επιφορτισμένο με την αξιολόγηση, συντονισμό, την διασφάλιση και την ανάπτυξη. Το κάθε τμήμα ξεχωριστά είναι αρμόδιο να εγκρίνει και καταρτίζει ειδικές εκθέσεις αναφορικά με τον προϋπολογισμό της ΕΕ και τα Ευρωπαϊκά ταμεία, τα οποία υποβάλλει για έγκριση από την ολομέλεια του Συνεδρίου. Η ολομέλεια του ΕΕΣ, η οποία αποτελείται και από τα 28 μέλη, συνεδριάζει δύο φορές κάθε μήνα και στην ημερήσια διάταξη τους βρίσκεται η συζήτηση και έγκριση διάφορων εγγράφων όπως τις ετήσιες δημοσιεύσεις του ΕΕΣ, ετήσιες εκθέσεις αναφορικά με τον προϋπολογισμό της ΕΕ καθώς και τα Ευρωπαϊκά Ταμεία Ανάπτυξης.

Τα μέλη του ΕΕΣ κατά την τέλεση των καθηκόντων τους δεν μπορούν να δέχονται αλλά ούτε να ζητούν υποδείξεις από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών ή οποιοδήποτε οργανισμό ή θεσμικό όργανο ενώ πρέπει να απέχουν από ασυμβίβαστες ενέργειες σε σχέση με τα καθήκοντα τους. Τα εν λόγω μέλη πρέπει να είναι έντιμα και διακριτικά. Κατά την διάρκεια της θητείας τους τα μέλη αυτά δεν έχουν δικαίωμα να ασκούν οποιαδήποτε παράλληλη επαγγελματική δραστηριότητα είτε με αμοιβή είτε χωρίς αμοιβή.

⁶⁶ Βλ. Μ. Μενδρινού, ό.π. 2012, σελ. 345

7.3. Πρόεδρος Ελεγκτικού Συνεδρίου

Ο Πρόεδρος του ΕΕΣ εκλέγεται από τα μέλη του και η θητεία του είναι διάρκειας τριών ετών με δικαίωμα ανανέωσης. Η ψηφοφορία είναι μυστική και πραγματοποιείται λίγες μέρες πριν την λήξη της θητείας του εν ενεργεία προέδρου. Σε περίπτωση διακοπής της προεδρίας για οποιοδήποτε λόγο τότε γίνεται αντικατάσταση του προέδρου η οποία περιορίζεται μέχρι το υπόλοιπο της περιόδου⁶⁷.

Τα καθήκοντα του Προέδρου του ΕΕΣ είναι τα ακόλουθα⁶⁸:

- Προεδρεύει τις συνεδριάσεις τις οποίες συγκαλεί ο ίδιος και φροντίζει για την ομαλή διεξαγωγή των συζητήσεων,
- Εξασφαλίζει την εκτέλεση των αποφάσεων του Συνεδρίου,
- Ελέγχει κατά πόσο λειτουργούν ορθά οι υπηρεσίες καθώς και η διαχείριση των δραστηριοτήτων του Συνεδρίου,
- Αναθέτει ρόλο σε υπάλληλο του Συνεδρίου σχετικά με εκπροσώπηση του ΕΕΣ στις διαδικασίες ενώπιον δικαστηρίων στις οποίες το Συνέδριο είναι εκ των διάδικων μερών,
- Εκπροσωπεί το ΕΕΣ σε όλες τις εξωτερικές του σχέσεις και κυρίως στις σχέσεις του με την αρμόδια για την απαλλαγή αρχή, με τα άλλα όργανα της Κοινότητας και με τα όργανα ελέγχου των κρατών μελών,
- Έχει την δυνατότητα μεταβίβασης μέρους ή του συνόλου των καθηκόντων του σε ένα ή περισσότερα μέλη του.

⁶⁷ Βλ. Μ. Μενδρινού, ό.π. 2012, σελ. 345

⁶⁸ Καλαβρός, Γ. & Γεωργόπουλος, Θ. (2011). Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Θεσμικό Δίκαιο, σελ. 157

7.4. Αρμοδιότητες του ΕΕΣ

Το ΕΕΣ έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες⁶⁹:

- ✓ Ασκεί έλεγχο στα έσοδα και έξοδα της ΕΕ καθώς και όλων των οργανισμών που έχουν ιδρυθεί από την Ένωση. Εγχειρίζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, Δήλωση Ακριβείας (ΔΑΣ), με την οποία βεβαιώνει την ακρίβεια των λογαριασμών και τη νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών πράξεων,
- ✓ Ασκεί έλεγχο στην νομιμότητα και κανονικότητα της πραγματοποιήσεως των εσόδων και εξόδων με σκοπό να εξακριβώνει την χρηστή δημοσιονομική διαχείριση. Εντοπίζει και αναφέρει τυχόν παρατυπίες. Ο έλεγχος πραγματοποιείται με βάση έγγραφα και αν επιβάλλεται με επιτόπιες επισκέψεις στα άλλα όργανα της ΕΕ καθώς και στα κράτη μέλη και συγκεκριμένα στις εγκαταστάσεις κάθε φυσικού ή νομικού προσώπου που λαμβάνει οποιοδήποτε επίδομα ή πληρωμή από τον προϋπολογισμό,
- ✓ Με το κλείσιμο κάθε οικονομικού έτους ετοιμάζει ετήσια έκθεση η οποία κοινοποιείται στα υπόλοιπα θεσμικά όργανα της ΕΕ και δημοσιεύεται ταυτόχρονα στην Επίσημη εφημερίδα της ΕΕ, συνοδευόμενη από τις απαντήσεις αυτών των θεσμικών οργάνων στις παρατηρήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου,
- ✓ Όταν κρίνει σκόπιμο, προβαίνει σε παρατηρήσεις αναφορικά με ζητήματα που έχουν να κάμουν με τα δημοσιονομικά και οικονομικά θέματα της ΕΕ,
- ✓ Γνωμοδοτεί μετά από αίτηση καθενός από τα όργανα της Κοινότητας και επικουρεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κατά τον έλεγχο της εκτέλεσης του προϋπολογισμού.

Η Ετήσια Έκθεση του ΕΕΣ υποβάλλεται ταυτόχρονα, σύμφωνα με την Συνθήκη της Λισσαβόνας, στο Ευρωπαϊκό και στα Εθνικά Κοινοβούλια και τον ίδιο μήνα γίνεται παρουσίαση της Ετήσιας Έκθεσης στην Επιτροπή Ελέγχου του Προϋπολογισμού και

⁶⁹ Βλέπε Καλαβρός & Γεωργόπουλος, ο.π. 2001, σελ. 156-157

στην Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Στην συνέχεια γίνεται παρουσίαση της ετήσιας έκθεσης στα κράτη μέλη από τα μέλη του ΕΕΣ.

Σύμφωνα επίσης με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας στο πλαίσιο του ενδυναμωμένου ρόλου των Εθνικών Κοινοβουλίων, στην Κύπρο η Ετήσια Έκθεση πέρα του ότι επιδίδεται στο Πρόεδρο της Δημοκρατίας και στον πρόεδρο της Βουλής των αντιπροσώπων, παρουσιάζεται σε κοινή συνεδρία των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών Ελέγχου, Οικονομικών και Προϋπολογισμού και Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων και ακολουθούν συναντήσεις με τον Υπουργό Οικονομικών, άλλους αρμόδιους Υπουργούς, τη Γενική Ελέγκτρια και άλλους αρμόδιους κρατικούς αξιωματούχους.

Με την Ετήσια Έκθεση όσο και με τις Ειδικές Εκθέσεις, στόχος του ΕΕΣ είναι η υποβοήθηση του έργου της νομοθετικής εξουσίας και ταυτόχρονα η βελτίωση της δημοσιονομικής διαχείρισης της εκτελεστικής εξουσίας.

Εικόνα 9: Λογότυπο του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΑ ΌΡΓΑΝΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

8.1 Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) αποτελεί ένα βασικά συμβουλευτικό όργανο της ΕΕ το οποίο ιδρύθηκε το 1957 και παρέχει εμπειρογνωμοσύνη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκδίδοντας γνωμοδοτήσεις αναφορικά με την ευρωπαϊκή νομοθεσία που έχει προταθεί. Ανάμεσα στα καθήκοντα της είναι και η έκδοση γνωμοδοτήσεων πρωτοβουλίας για θέματα που είναι της άποψης ότι χρήζουν περαιτέρω μελέτης.

Αποτελείται από 353 μέλη τα οποία κατανέμονται με βάση το πληθυσμό των κρατών μελών της ΕΕ και εκπροσωπούν ομάδες κοινωνικών και οικονομικών συμφερόντων από όλη την Ευρώπη. Η επιλογή των μελών ανήκει στις κυβερνήσεις των χωρών μελών και ο διορισμός του είναι καθήκον του Συμβουλίου της ΕΕ έχοντας θητεία διάρκειας πέντε ετών με δικαίωμα ανανέωσης. Τα μέλη της ΕΟΚΕ δεν λαμβάνουν αμοιβή αλλά λαμβάνουν επιδόματα που αφορούν στα έξοδα τους κατά την διάρκεια ταξιδιών και διαμονής σε συνεδριάσεις.

Τα μέλη αυτά είναι οργανωμένα σε τρεις ομάδες: «εργοδότες», «μισθωτοί» και «διάφορες δραστηριότητες». Έτσι, συνδέουν την ΕΕ με τις διάφορες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών των χωρών μελών της Ένωσης προωθώντας μια περισσότερο αντιπροσωπευτική, περισσότερο συμμετοχική και κατά προέκταση περισσότερο δημοκρατική κοινωνία στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Κατά προσέγγιση, εκδίδονται 170 περίπου γνωμοδοτήσεις και συμβουλευτικά έγγραφα κάθε χρόνο από την ΕΟΚΕ τα οποία αφού κοινοποιηθούν στα όργανα που λαμβάνουν αποφάσεις για την ΕΕ στην συνέχεια δημοσιεύονται στην επίσημη εφημερίδα της Ένωσης⁷⁰.

⁷⁰ Επίσημη ιστοσελίδα ΕΟΚΕ, <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.el.home>

8.2 Επιτροπή των Περιφερειών

Η επιτροπή των Περιφερειών έχει ως πρότυπο την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και ιδρύθηκε το 1994 έχοντας συμβουλευτικό ρόλο εκπροσωπώντας τις τοπικές και περιφερειακές αρχές της ΕΕ. Ο αριθμός των μελών της είναι ο ίδιος όπως και στην ΕΟΚΕ, δηλαδή 353 μέλη, που εκπροσωπούν όλα τα κράτη μέλη. Τα μέλη αυτά συστήνονται από τις κυβερνήσεις των χωρών μελών και διορίζονται από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έχουν, όπως και τα μέλη της ΕΟΚΕ, πενταετή θητεία με δικαίωμα ανανέωσης. Πραγματοποιούνται κάθε χρόνο πέντε συνεδριάσεις επί της ολομέλειας της Επιτροπής των Περιφερειών με σκοπό να καθοριστεί το γενικό πλαίσιο της πολιτικής που θα ακολουθηθεί στην έγκριση γνωμοδοτήσεων.

Η Επιτροπή των Περιφερειών είναι διαιρεμένη σε έξι επιτροπές οι οποίες εξετάζουν διάφορους τομείς πολιτικής και προετοιμάζουν τις γνωμοδοτήσεις που θα συζητηθούν κατά την συνεδρίαση της ολομέλειας. Οι έξι επιτροπές είναι οι ακόλουθες:

- Οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής
- Περιβάλλοντος, κλιματικής αλλαγής και ενέργειας
- Εδαφικής συνοχής
- Φυσικών πόρων
- Ιθαγένειας, διακυβέρνησης, θεσμικών και εξωτερικών υποθέσεων
- Εκπαίδευσης, νεολαίας και έρευνας

Επιπρόσθετα, έχει εξουσία να εκδίδει αποφάσεις για μεμονωμένα θέματα πολιτικής φύσεως. Στην Επιτροπή των Περιφερειών λαμβάνουν επίσης μέρος εκπρόσωποι από τα τέσσερα μεγάλα κόμματα της Ευρώπης: α) Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα, β) Ομάδα της Συμμαχίας Φιλελευθέρων και Δημοκρατών για την Ευρώπη, γ) Ένωση για την Ευρώπη των Εθνών - Ευρωπαϊκή Συμμαχία και δ) Κόμμα των Ευρωπαίων Σοσιαλιστών.

Η Επιτροπή των Περιφερειών συμβάλλει στην προετοιμασία των πράξεων που εκδίδονται από την Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ. Σε ορισμένες περιπτώσεις, διατάξεις συνθηκών απαιτούν να ζητηθεί η γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών η οποία όμως δεν αποτελεί δέσμευση αλλά αποτελεί συμβουλευτικό βοήθημα. Υπάρχουν και περιπτώσεις στις οποίες ζητείται η συμβολή της Επιτροπής των Περιφερειών ακόμη και αν αυτό δεν αναφέρεται ρητά στις Συνθήκες. Αυτό γίνεται όταν εν εκ των πιο πάνω τριών μεγάλων θεσμικών οργάνων κρίνει ότι είναι απαραίτητη η συμβολή της Επιτροπής των Περιφερειών. Να σημειωθεί επίσης ότι η Επιτροπή Περιφερειών έχει από μόνη της το δικαίωμα να διατυπώνει την γνώμη της εκεί και όπου θεωρεί σκόπιμο να το πράξει⁷¹.

8.3 Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ) είναι η τράπεζα της ΕΕ και αποτελεί ιδιοκτησία των 28 κρατών μελών της Ένωσης. Δημιουργήθηκε από την Συνθήκη της Ρώμης το 1958 έχοντας ως σκοπό τον δανεισμό χρημάτων με χαμηλό επιτόκιο σχετικά με επενδύσεις που υποστηρίζουν στόχους που έχει θέσει η ΕΕ. Για παράδειγμα, επενδύσεις στους τομείς της ενέργειας και των δικτύων μεταφορών, της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και της καινοτομίας. Στόχος της Ευρωπαϊκής τράπεζας Επενδύσεων αποτελεί η αύξηση της απασχόλησης και του δυναμικού ανάπτυξης στην Ευρώπη, υποστηρίζοντας τις ενέργειες για το κλίμα και την υποστήριξη των πολιτικών της εντός της ΕΕ αλλά και σε γειτονικές ή άλλες αναπτυσσόμενες χώρες. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων έχει ως έδρα το Λουξεμβούργο και θεωρείται μια ευέλικτη και συμφέρουσα πηγή χρηματοδότησης αποτελώντας ταυτόχρονα τον μεγαλύτερο χρηματοδοτικό ίδρυμα στον κόσμο αφού δίνει σε χορηγίες περίπου 33 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων έχει την δυνατότητα να ιδρύει θυγατρικές ή άλλες οντότητες οι οποίες θα διαθέτουν νομική προσωπικότητα και οικονομική αυτονομία. Το καταστατικό των οργανισμών αυτών εγκρίνεται ομόφωνα από το Συμβούλιο των Διοικητών. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ίδρυσε το 1994 το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων το οποίο ανήκει στον «όμιλο ΕΤΕ». Κύρια

⁷¹ Βλέπε Μούσης, 2013, ο.π. σελ. 60

αποστολή του είναι να χορηγεί κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Εξάλλου, η ΕΤΕ έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στη διαχείριση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων και να συμβάλει στο αναληφθέν κεφάλαιό του κατά το ποσό που καθορίζει το Συμβούλιο των Διοικητών.

8.4. Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ)

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ)⁷² αποτελεί το διπλωματικό σώμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης το οποίο επικουρεί τον επικεφαλής των εξωτερικών υποθέσεων της Ένωσης κατά την άσκηση της εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας. Έχει συσταθεί το 2011 και είναι ο νεότερο φορέας της ΕΕ. Ο ρόλος που έχει ο εν λόγω φορέας είναι η διαχείριση των διπλωματικών σχέσεων της ΕΕ με χώρες που δεν είναι μέλη της. Αυτό έχει ως σκοπό την βελτίωση των σχέσεων και την αύξηση της επιρροής της Ένωσης πέραν το ορίων της. Αναπτύσσει τις εταιρικές σχέσεις της κυρίως με αναδυόμενες δυνάμεις του παγκόσμιου χάρτη ενώ παράλληλα συνεργάζεται με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και τις μεγάλες δυνάμεις που είναι η Ρωσία και οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ασκεί σημαντικές δραστηριότητες σε όλο τον κόσμο. Μερικές εκ των οποίων είναι:

- Διεξάγει στρατιωτικές και μη στρατιωτικές αποστολές με σκοπό να ενισχύσει την ασφάλεια, στο πλαίσιο της πολιτικής για την ασφάλεια και άμυνα.
- Παρέχει οικονομική, πρακτική και πολιτική στήριξη με σκοπό την οικοδόμηση της ειρήνης (π.χ. στα δυτικά Βαλκάνια)
- Διατηρεί φιλικές σχέσεις με τις γειτονικές χώρες και κυρίως με αυτές που συνορεύουν της ΕΕ, στο πλαίσιο την Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας.
- Παρέχει αναπτυξιακή βοήθεια για αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης ενώ παρέχει ανθρωπιστική βοήθεια, λαμβάνει μέτρα για αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και

⁷² Επίσημη Ιστοσελίδα Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/eeas/index_el.htm

- Προασπίζεται τα ανθρώπινα δικαιώματα τα οποία έχουν ένα σημαντικό ρόλο στην Ένωση.

8.5 Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων

Ο θεσμός του Ευρωπαϊούς Επόπτη Προστασίας Δεδομένων (ΕΕΠΔ) αποτελεί ένα σημαντικό όργανο στην χρηστή λειτουργία της ΕΕ. Ιδρύθηκε το 2004 και έχει ως έδρα τις Βρυξέλλες. Η αναγκαιότητα της χρήσης του θεσμού αυτού πηγάζει από την αποθήκευση και επεξεργασία προσωπικών πληροφοριών που αφορούν τους πολίτες της ένωσης που γίνονται κατά την διάρκεια των εργασιών όλων των οργάνων της ΕΕ. Οι πληροφορίες αυτές δυνατόν να αποθηκεύονται είτε ηλεκτρονικά, είτε γραπτά, είτε υπό οπτική μορφή. Ο ΕΕΠΔ έχει καθήκον να προστατεύει την ιδιωτική ζωή των πολιτών μέσω της προστασίας των προσωπικών πληροφοριών ενώ προωθεί τις ορθές πρακτικές στον τομέα αυτό μεταξύ των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ. Για την περάτωση των στόχων του έχει την δυνατότητα διεξαγωγής ερευνών ενώ συνεργάζεται και με τις εθνικές αρχές των χωρών μελών.

Ο ΕΕΠΔ είναι χωρισμένος σε δύο τμήματα για πιο σωστή λειτουργία. Το ένα τμήμα είναι αυτό της «εποπτείας και επιβολής» που αξιολογεί την εφαρμογή κανόνων προστασίας δεδομένων από τους οργανισμούς και τα θεσμικά όργανα της Ένωσης. Το άλλα τμήμα είναι το «τμήμα πολιτικής και παροχής συμβουλών» το οποίο επικουρεί τον νομοθέτη της ΕΕ για θέματα που έχουν να κάνουν με προστασίας δεδομένων και σε προτάσεις για εισδοχή νέας Ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Επιπλέον, ο ΕΕΠΔ παρακολουθεί στενά την εξέλιξη της τεχνολογία και επεμβαίνει όπου κρίνει ότι η τεχνολογία έχει αντίκτυπο στην προστασία των προσωπικών δεδομένων. Επίσης, δέχεται καταγγελίες από οποιοδήποτε πολίτη της ΕΕ ο οποίος πιστεύει ότι έχουν παραβιαστεί ή παραβιάζονται τα δικαιώματα του. Σχετικά, υπάρχει το έντυπο υποβολής παραπόνου το οποίο αναρτάται στον διαδικτυακό τόπο του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων. Τέλος, να σημειωθεί ότι ο Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων την παρούσα περίοδο είναι ο Ιταλός Τζιοβάνι Μπουταρέλι⁷³.

⁷³ Επίσημη Ιστοσελίδα ΕΕ, http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/edps/index_el.htm

9. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί μια μοναδική μορφή πολιτικής και οικονομικής συνεργασία μεταξύ των 28 κρατών μελών της προσφέροντας για πολλά χρόνια στην περιοχή σημαντικές αξίες όπως ειρήνη ευημερία, σταθερότητα, βελτίωση του βιοτικού επιπέδου. Επίσης δημιούργησε ένα ενιαίο νόμισμα και μία ενιαία ευρωπαϊκή αγορά στην οποία οι πολίτες της, τα κεφάλαια, τα αγαθά και οι υπηρεσίες κυκλοφορούν ελεύθερα εντός της Ένωσης διοχετεύοντας έτσι στους πολίτες της τα τεράστια πλεονεκτήματα των διευκολύνσεων αυτών.

Η ΕΕ από την ίδρυσης της έχει αποκτήσει δύναμη και επιρροή μέσω των θεσμικών της οργάνων τα οποία θεσπίστηκαν βάσει των Συνθηκών της και συνεχώς αναβαθμίζονται οι εξουσίες και αρμοδιότητες τους πάντα με απώτερο σκοπό την εύρυθμη λειτουργία ενός τεράστιου οικοδομήματος που ονομάζεται Ευρωπαϊκή Ένωση. Το θεσμικό πλαίσιο της ΕΕ Έχει ως σκοπό την προαγωγή των αξιών της, την εξυπηρέτηση των συμφερόντων της και την προώθηση των στόχων της, διασφαλίζοντας την συνέπεια, αποτελεσματικότητα και συνέχεια των πολιτικών που έχει χαράξει και των δράσεων της. Οι οργανισμοί και κυρίως τα θεσμικά όργανα της ΕΕ αποτελούν τον κινητήριο μοχλό και κατευθύνουν και συντονίζουν με μαεστρία το έργο της ΕΕ έχοντας άριστα αποτελέσματα στην λειτουργία αλλά και στην άσκηση επιρροής επί άλλων κρατών.

Πρωταγωνιστές στο έργο της Ευρωπαϊκής οικοδόμησης είναι τα θεσμικά όργανα της ΕΕ τα οποία έχουν να φέρουν εις πέρας ένα δύσκολο έργο το οποίο συνάμα είναι πολύ ιδιαίτερο και πολύ σημαντικό. Πίσω από τα θεσμικά όργανα κρύβονται ένας μεγάλος αριθμός πολιτών της ΕΕ η παρουσία των οποίων κρίνεται απαραίτητη για την νομιμοποίηση των δράσεων των δημοκρατικών θεσμών μέσα σε ένα δημοκρατικό περιβάλλον, έχοντας καθοριστικό ρόλο.

Τέλος, Η ΕΕ αντιμετωπίζει μία διπλή πρόκληση τόσο εντός αλλά και εκτός των συνόρων της. Όσον αφορά τα εντός, πρέπει να βελτιωθεί η σχέση μεταξύ των πολιτών και των θεσμών της Ένωσης. Οι πολίτες κατανοούν και στηρίζουν τους μεγάλους στόχους που έχει θέσει η ΕΕ αλλά από την άλλη δεν είναι ορατή πάντα η

σχέση ανάμεσα στους στόχους αυτούς και στην καθημερινή δράση της Ένωσης. Οι πολίτες απαιτούν από τους θεσμούς της ΕΕ να είναι εύχρηστοι και άκαμπτοι και να ενεργούν με διαφάνεια και με αποτελεσματικότητα. Επιθυμία των πολιτών είναι να μην διεξάγονται γεγονότα εν τη απουσία τους και ζητούν δημοκρατικό έλεγχο και διαφάνεια.

Εικόνα 10: Ο χάρτης της ΕΕ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βοσκόπουλος, Α. (2009). *Ευρωπαϊκή Ένωση, Θεσμοί, Πολιτικές προκλήσεις, προβληματισμοί*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκουλα.

Γεωργακόπουλος, Θ. (1995). *Η Ευρωπαϊκή Ένωση: Θεσμοί και Πολιτικές*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλης.

Ευρωπαϊκή Ένωση (2007). *Πως λειτουργεί η Ευρωπαϊκή Ένωση: Ο οδηγός σας στα θεσμικά όργανα της ΕΕ*. ec.europa.eu/publications Ανακτήθηκε Ιούλιος 12, 2015.

Ευρωπαϊκή Ένωση (2015). *Η Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου*. <http://www.consilium.europa.eu/el/general-secretariat/> Ανακτήθηκε Άυγουστος 24, 2015.

Ευρωπαϊκή Ένωση (2015). *Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης*. http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/council-eu/index_el.htm Ανακτήθηκε Μάιος 28, 2015

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2014). *Θεματολογικά Δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση*.

Καλαβρός, Γ. & Γεωργόπουλος, Θ. (2011). *Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Θεσμικό Δίκαιο*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκουλα.

Κανελλόπουλος, Π. (2003). *Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης* (4η Έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Σάκουλα.

Κανελλόπουλος Π. (2010). *Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Η Συνθήκη της Λισσαβόνας*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκουλα.

Κοιμτζόγλου, Ι. (2001). *Στοιχεία Δημόσιου Δικαίου*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκουλα.

Λεντζής, Δ. (2008). *Η πρόσβαση στα έγγραφα των Κοινοτικών οργάνων*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Μαραβέγιας, Ν., Σακελλαρόπουλος, Θ. (2006). *Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Ελλάδα, Οικονομία, Κοινωνία, Πολιτεία*. Αθήνα: Εκδόσεις Διόνικος.

Μαραβέγιας, Ν. & Τσινισιζέλης, Μ. (2007). *Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση*. Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο.

Μενδρινού, Μ. (2012). *Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση*. Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλας.

Μούσης Ν. (2005). *Ευρωπαϊκή Ένωση*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης.

Μούσης, Ν. (2011). *Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Μούσης, Ν. (2013). *Ευρωπαϊκή Ένωση* (14η Έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Νάσκου, Π. & Περράκη, Δ. (2005). *Το Δίκαιο των Διεθνών Οργάνων*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Παυλίδης, Γ. (2014, 19 Νοεμβρίου). Η Νέα Ευρωπαϊκή επιτροπή: Οι προτεραιότητες για την επόμενη 5ετία. *Εφημερίδα Σημερινή*.
<http://www.sigmalive.com/simerini/analiseis/181538/i-nea-europaiki-epitropi>
Ανακτήθηκε Ιούλιος 09, 2015.

Σατλάνης, Χ. (2005). *Θεμελιώδεις Έννοιες και διαστάσεις της διεθνούς και ευρωπαϊκής έννομης τάξης*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Σκανδάμης, Ν. (2003). *Ευρωπαϊκό Δίκαιο*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Σκουρής, Β. (2003). *Ερμηνεία Συνθηκών για την Ευρωπαϊκή ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα*. Αθήνα: Εκδόσεις Σακκούλα.

Στεφάνου, Δ. & Πετρουλάκης, Γ. (2005). *Το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα: Βασικές καινοτομίες στη δομή και λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Στεφάνου, Κ., Τσινισιζελής, Μ., Φατούρος Αρ. & Χριστοδουλίδης, Θ. (2006). *Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές*. Αθήνα: Εκδόσεις Σιδέρης.

Στεφάνου Κ., Φατούρος Α., Χριστοδουλίδης Θ. (2007). *Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές: Ιστορία, Δίκαιο, Θεσμοί*. Αθήνα: Εκδόσεις Σιδέρης.

Τζέμος, Β. (2009). *Οι Πολιτικοί Θεσμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Συνθήκη της Λισαβόνας*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

CY2012.eu (2012). *Τι είναι η Προεδρία της ΕΕ*; <http://www.cy2012.eu/el/menu/the-presidency-eu> Ανακτήθηκε Μάιος 15, 2015.

GR2014.eu (2014). *Συμβούλιο της ΕΕ*. <http://www.gr2014.eu/el/eu-presidency/about-the-eu/council> Ανακτήθηκε Μάιος 17, 2015.
http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-parliament/index_el.htm#goto_2

Focus on (2014). *Τα Ευρωπαϊκά Θεσμικά Όργανα*. http://www.generation-europe.eu/assets/resources/teaching_resources/online_library/FocusOn-CY.pdf Ανακτήθηκε Ιούνιος 30, 2015.

ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

Επίσημη Ιστοσελίδα Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

<http://www.elections2014.eu/el/news-room/content/20140630IPR51020/html/>

Europedia.moussis.eu

http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-parliament/index_el.htm#goto_5

<http://eur-lex.europa.eu/browse/institutions/eu-parliament.html>.

<http://www.european-council.europa.eu/home-page.aspx?lang=el>

http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-council/index_el.htm

<http://www.european-council.europa.eu/the-institution.aspx?lang=el>

http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/european-commission/index_el.htm

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.el.home>

http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/eeas/index_el.htm

http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/edps/index_el.htm